



മഹാഭാരതം - 30



മഹാഭാരതം 30

വ്യാസമഹർഷി

അധ്യായം 51 - 75



താളിളക്കം

2020

പേര്: മഹാഭാരതം 30

ഭാഷ: Malayalam

വിഭാഗം: മഹാകാവ്യം

രചന: വ്യാസമഹർഷി

പ്രസാധകർ: താളിളക്കം

ഡിസംബർ 2020

Layout Design: പ്രവീൺ വർമ്മ

Copyleft:

ലാടെക്കിൽ നിർമ്മിച്ചതാണിത്.
ഓൺലൈൻ വായനയ്ക്ക് വേണ്ടി.
ഉബുണ്ടു ഓപ്പറേറ്റിങ്ങ് സിസ്റ്റത്തിലൂടെ.
കുടപ്പാട്: വികിപ്പീഡിയ.

അധ്യായം 51

1 [ധ്ര]

യസ്യ വൈ നാന്തതാ വാചഃ പ്രവൃത്താ അനുശൃശ്രുഃ
 ത്രൈലോക്യം അപി തസ്യ സ്മാദ് യോധാ യസ്യ ധനഞ്ജയഃ
 2 തസ്യൈവ ച ന പശ്യാമി യുധി ഗാണധീവധന്വനഃ
 അനിശം ചിത്തയാനോ ഫപി യഃ പ്രതീയാദ് രഥേന തം
 3 അസ്യതഃ കർണിനാലീകാൻ മാർഗണാൻ ഹൃദയച് ഛിദഃ
 പ്രത്യേതാ ന സമഃ കശ് ചിദ് യുധി ഗാണധീവധന്വനഃ
 4 ദ്രോണകർണൗ പ്രതീയാതാം യദി വിരൗ നരർഷഭൗ
 മാഹാത്മ്യാത് സംശയോ ലോകേ ന ത്വ് അസ്തി വിജയോ മമ
 5 ഘൃണീ കർണഃ പ്രമാദീ ച ആചാര്യഃ സ്ഥവിരോ ഗുരുഃ
 സമർഥോ ബലവാൻ പാർഥോ ദ്രുധന്യാ ജിതക്ലമഃ
 ഭവേത് സുതമുലം യുദ്ധം സർവശോ ഫപ്യ് അപരാജയഃ
 6 സർവേ ഹ്യ് അസ്തുവിദഃ ശൂരാഃ സർവേ പ്രാപ്താ മഹദ് യശഃ
 അപി സർവ്വമശൈശ്വര്യം ത്യജേയൂർ ന പുനർ ജയം
 വധേ നൃനം ഭവേച് ഛാന്തിസ് തയോർ വാ ഫൽഗുനസ്യ വാ
 7 ന തു ജേതാർജ്ജുനസ്മാസ്തി ഹന്താ ചാസ്യ ന വിദ്യതേ
 മന്യുസ് തസ്യ കഥം ശാമ്യേൻ മന്ദാൻ പ്രതി യ ഉതിതഃ
 8 അന്യേ ഫപ്യ് അസ്താണി ജാനന്തി ജീയന്തേ ച ജയന്തി ച
 ഏകാന്തവിജയസ് ത്വ് ഏവ ശ്രൂയതേ ഫൽഗുനസ്യ ഹ
 9 ത്രയസ് ത്രിംശത് സമാഹൃയ ഖാണ്ഡവേ ഫനിം അതർപയത്
 ജിഗായ ച സുരാൻ സർവാൻ നാസ്യ വേദ്മി പരാജയം
 10 യസ്യ യന്താ ഹൃഷീകേശഃ ശീലവൃത്തസമോ യുധി
 ധ്രുവസ് തസ്യ ജയസ് താത യഥേന്ദ്രസ്യ ജയസ് തഥാ
 11 കൃഷ്ണാവ് ഏകരഥേ യത്താവ് അധിജ്യം ഗാണധീവം ധനഃ
 യുഗപത് ത്രിണി തേജാംസി സമേതാന്ത് അനുശൃശ്രുഃ
 12 നൈവ നോ ഫസ്തി ധനസ് താദൃങ് ന യോദ്ധാ ന ച സാരഥിഃ
 തച് ച മന്ദാ ന ജാനന്തി ദുര്യോധന വശാനഗാഃ
 13 ശേഷയേദ് അശനിർ ദിപ്ലോ നിപതൻ മുർധ്നി സഞ്ജയ
 ന തു ശേഷം ശരാഃ കര്യൂർ അസ്താസ് താത കിരീടിനാ
 14 അപി ചാസ്യന് ഇവാഭാതി നിഘ്നന് ഇവ ച ഫൽഗുനഃ
 ഉദ്ധരന് ഇവ കായേഭ്യഃ ശിരാംസി ശരവൃഷ്ടിഭിഃ
 15 അപി ബാണമയം തേജഃ പ്രദീപ്തം ഇവ സർവതഃ

ഗാഢധീവേദം ദഹേതാജൗ പുത്രാണാം മമ വാഹിനീം
 16 അപി സാ രഥഘോഷേണ ഭയാർതാ സവ്യസാചിനഃ
 വിത്രസ്താ ബഹുലാ സേനാ ഭാരതീ പ്രതിഭാതി മേ
 17 യഥാ കക്ഷം ദഹത്യ് അഗ്നിഃ പ്രവൃദ്ധഃ സർവതശ് ചരൻ
 മഹാർചിർ അനിലോദ്ധൃതസ് തദ്വദ് ധക്ഷ്യതി മാമകാൻ
 18 യദോദ്യമൻ നിശിതാൻ ബാണസംഘാൻ; സ്ഥാതാതതായി സമരേ കിരീടീ
 സൃഷ്ടോ ിനകഃ സർവഹരോ വിധാത്രാ; യഥാ ഭവേത് തദ്വദ് അവാരണീയഃ
 19 യദാ ഹ്യ് അഭീക്ഷ്ണം സുബഹുൻ പ്രകാരാഞ്; ശ്രോതാസ്മി താൻ ആവസഥേ
 കത്രണാം
 തേഷാം സമന്താച് ച തഥാ രണാഗ്രേ; ക്ഷയഃ കിലായം ഭരതാൻ ഉപൈതി

അധ്യായം 52

1 [ധ്രു]

യഥൈവ പാണ്ഡവഃ സർവേ പരാക്രാന്താ ജിഗീഷവാഃ
 തഥൈവാഭിസരാസ് തേഷാം തൃക്താത്മാനോ ജയേ യുതഃ
 2 ത്വം ഏവ ഹി പരാക്രാന്താൻ ആചക്ഷീഥഃ പരാൻ മമ
 പാണ്ഡാലാൻ കേകയാൻ മത്സ്യാൻ മാഗധാൻ വത്സഭ്രമിപാൻ
 3 യശ് ച സേന്ദ്രാൻ ഇമാംൽ ലോകാൻ ഇച്ഛൻ കര്യാദ് വശേ ബലീ
 സ ശ്രേഷ്ഠോ ജഗതഃ കൃഷ്ണഃ പാണ്ഡവാനാം ജയേ യുതഃ
 4 സമസ്താം അർജുനാദ് വിദ്യാം സാത്യകിഃ ക്ഷിപ്രം ആപ്തവാൻ
 ശൈനേയഃ സമരേ സ്ഥാതാ ബീജവത് പ്രവപഞ് ശരാൻ
 5 യുഷ്ടദൃഗ്നശ് ച പാണ്ഡാല്യഃ ക്രൂരകർമാ മഹാരഥഃ
 മാമകേഷു രണം കർതാ ബലേഷു പരമാസ്ത്വിത്
 6 യുധിഷ്ഠിരസ്യ ച ക്രോധാദ് അർജുനസ്യ ച വിക്രമാത്
 യമാദ്യാം ഭീമസേനാച് ച ഭയം മേ താത ജായതേ
 7 അമാനുഷം മനുഷ്യൈരൂർ ജാലം വിതതം അന്തരാ
 മമ സേനാം ഹനിഷ്യന്തി തതഃ ക്രോശാമി സഞ്ജയ
 8 ദർശനീയോ മനസി ച ലക്ഷ്മീവാൻ ബ്രഹ്മ വർചസീ
 മേധാവി സുകൃതപ്രജേണാ ധർമാത്മാ പാണ്ഡുനന്ദനഃ
 9 മിത്രാമാത്യൈഃ സുസമ്പന്നഃ സമ്പന്നോ യോജ്യ യോജകൈഃ
 ദ്രാതൃഭിഃ ശ്വശൂരൈഃ പുത്രൈർ ഉപപന്നോ മഹാരഥൈഃ
 10 യുത്യാ ച പുരുഷവ്യാഘോർ നൈട്ടത്യേന ച പാണ്ഡവഃ
 അന്ദ്രശംസോ വദാന്യശ് ച ഹ്രീമാൻ സത്യപരാക്രമഃ
 11 ബഹുശ്രുതഃ കൃതാത്മാ ച വൃദ്ധസേവീ ജിതേന്ദ്രിയഃ
 തം സർവഗുണസമ്പന്നം സമീദ്ധം ഇവ പാവകം
 12 തപന്തം ഇവ കോ മന്ദഃ പതിഷ്യതി പതംഗവത്
 പാണ്ഡവാഗ്നിം അനാവാര്യം മുമൂർഷുർ മൃഡേ ചേതനഃ
 13 തനർ ഉച്ഛഃ ശിഖി രാജാ ശ്രദ്ധജാംബുനദപ്രഭഃ
 മന്ദാനാം മമ പുത്രാണാം യുദ്ധേനാന്തം കരിഷ്യതി
 14 തൈർ അയുദ്ധം സാധു മന്യേ കരവസ് തൻ നിബോധത
 യുദ്ധേ വിനാശഃ കൃത്സ്നസ്യ കലസ്യ ഭവിതാ ധ്രുവം
 15 ഏഷാ മേ പരമാ ശാന്തിർ യയാ ശാമ്യതി മേ മനഃ
 യദി ത്വ് അയുദ്ധം ഇഷ്ടം വോ വയം ശാന്ത്യൈ യതാമഹേ
 16 ന തു നഃ ശിക്ഷമാണാനാം ഉപേക്ഷേത യുധിഷ്ഠിരഃ

ജഗദ്ഗുപ്തി ഹ്യ അധർമ്മേണ മാം ഏവോദ്ധിശ്യ കാരണം

അധ്യായം 53

1 [സ്]

ഏവം ഏതൻ മഹാരാജ യഥാ വദസി ഭാരത
 യുദ്ധേ വിനാശഃ ക്ഷത്രസ്യ ഗാണധീവേന പ്രദൃശ്യതേ
 2 ഇദം തു നാഭിജാനാമി തവ ധീരസ്യ നിത്യശഃ
 യത് പുത്ര വശം ആഗച്ഛേഃ സത്ത്വജ്ഞഃ സവ്യസാചിനഃ
 3 നൈഷ കാലോ മഹാരാജ തവ ശശ്വത് കൃതാഗമഃ
 ത്വയാ ഹ്യ് ഏവാദിതഃ പാർഥാ നികൃതാ ഭരതർഷഭ
 4 പിതാ ശ്രേഷ്ഠഃ സുഹൃദ് യശ് ച സമ്യക് പ്രണിഹിതാത്മവാൻ
 ആന്വേദ്യം ഹി ഹിതം തേന ന ദ്രോഗ്ധാ ഗുരർ ഉച്യതേ
 5 ഇദം ജിതം ഇദം ലബ്ധം ഇതി ശ്രുത്വാ പരാജിതാൻ
 ദ്യുതകാലേ മഹാരാജ സ്മയസേ സ്മ കമാരവത്
 6 പരഷ്യാണ്യ് ഉച്യമാനാൻ സ്മ പുരാ പാർഥാൻ ഉപേക്ഷസേ
 കൃത്സ്നം രാജ്യം ജയന്തീതി പ്രപാതം നാനപശ്യസി
 7 പിത്ര്യം രാജ്യം മഹാരാജ കരവസ് തേ സ ജാംഗലാഃ
 അഥ വീരൈർ ജിതാം ഭൂമിം അഖിലാം പ്രത്യപദ്യമാഃ
 8 ബാഹുവീര്യാർജിതാ ഭൂമിസ് തവ പാർഥൈർ നിവേദിതാ
 മയേദം കൃതം ഇത്യ് ഏവ മന്യസേ രാജസത്ത്വമ
 9 ഗ്രസ്താൻ ഗന്ധർവരാജേന മജ്ജതോ ഹ്യ് അപ്ലവേ ിഭസീ
 ആനിനായ പുനഃ പാർഥഃ പുത്രാംസ് തേ രാജസത്ത്വമ
 10 കമാരവച് ച സ്മയസേ ദ്യുതേ വിനികൃതേഷു യത്
 പാണ്ഡവേഷു വനം രാജൻ പ്രവ്രജത്യ പുനഃ പുനഃ
 11 പ്രവർഷതഃ ശരവ്രാതാൻ അർജുനസ്യ ശിതാൻ ബഹുൻ
 അപ്യ് അർണവാ വിശുഷ്യേയഃ കിം പുനർ മാംസയോനയഃ
 12 അസ്യതാം ഫൽഗുനഃ ശ്രേഷ്ഠോ ഗാണധീവം ധനുഷാം വരം
 കേശവഃ സർവഭൂതാനാം ചക്രാണാം ച സുദർശനം
 13 വാനരോ രോചമാനശ് ച കേതുഃ കേതുമാതാം വരഃ
 ഏവം ഏതാനി സ രഥോ വഹഞ് ശ്വേതഹയോ രണേ
 ക്ഷപയിഷ്യതി നോ രാജൻ കാലചക്രം ഇവോദ്യതം
 14 തസ്യാദ്യ വസുധാ രാജൻ നിഖിലാ ഭരതർഷഭ
 യസ്യ ഭീമാർജുനൗ യോധൗ സ രാജാ രാജസത്ത്വമ
 15 തഥാ ഭീമ ഹതപ്രായാം മജ്ജന്തീം തവ വാഹിനീം
 ദുര്യോധനമുഖാ ദൃഷ്ട്വാ ക്ഷയം യാസ്യന്തി കൗരവാഃ

16 ന ഹി ഭീമ യോദ് ഭീതാ ലപ്സ്യന്തേ വിജയം വിഭോ
 തവ പുത്രാ മഹാരാജ രാജാനുശ് ചാനസാരിണഃ
 17 മത്സ്യാസ് ത്വാം അദ്യ നാർജന്തി പാണ്ഡാലാശ് ച സ കേകയാഃ
 ശാല്യേയാഃ ശരസേനാശ് ച സർവേ ത്വാം അവജാനതേ
 പാർഥം ഹ്യ ഏതേ ഗതാഃ സർവേ വീര്യജ്ഞാസ് തസ്യ ധീമതഃ
 18 അനർഹാൻ ഏവ തു വധേ ധർമ്മയുക്താൻ വികർമണാ
 സർവോപായൈർ നിയന്തവ്യഃ സാനഗഃ പാപപൃതഷഃ
 തവ പുത്രോ മഹാരാജ നാത്ര ശോചിതും അർഹസി
 19 ദൃതകാലേ മയാ ചോക്തം വിദുരേണ ച ധീമതാ
 യദ് ഇദം തേ വിലപിതം പാണ്ഡവാൻ പ്രതി ഭാരത
 അനീശേനേവ രാജേന്ദ്ര സർവം ഏതൻ നിരർഥകം

അധ്യായം 54

1 [ദൂർ]

ന ഭേതവ്യം മഹാരാജ ന ശോചയാ ഭവതാ വയം
സമർഥാഃ സു പരാൻ രാജൻ വിജേതും സമരേ വിഭോ
2 വനം പ്രവ്രാജിതാൻ പാർഥാൻ യദ് ആയാൻ മധുസൂദനഃ
മഹതാ ബലചക്രേണ പരരാഷ്ട്രാവമർദ്ദിനാ
3 കേകയാ ധൃഷ്ടകേതുസ് ച ധൃഷ്ടദൃസ്തസ് ച പാർഷതഃ
രാജാനസ് ചാനവയുഃ പാർഥാൻ ബഹവോ ിന്യേ ിനയായിനഃ
4 ഇന്ദ്രപ്രസഥസ്യ ചാദൂരാത് സമാജശൂർ മഹാരഥാഃ
വ്യഗർഹയംഗ് ച സംഗമ്യ ഭവന്തം കുന്ദഭിഃ സഹ
5 തേ യുധിഷ്ഠിരം ആസീനം അജിനൈഃ പ്രതിവാസിതം
കൃഷ്ണ പ്രധാനാഃ സംഹത്യ പര്യുപാസന്ത ഭാരത
6 പ്രത്യാദാനം ച രാജ്യസ്യ കാര്യം ഊചൂർ നരാധിപാഃ
ഭവതഃ സാനബന്ധസ്യ സമുച്ഛേദം ചികീർഷവഃ
7 ശ്രുത്വാ ചൈതൻ മയോക്താസ് തു ഭീഷ്മദ്രോണകൃപാസ് തദാ
ജ്ഞാതിക്ഷയഭയാദ് രാജൻ ഭീതേന ഭരതർഷഭ
8 ന തേ സമാസ്യന്തി സമയേ പാണ്ഡവാ ഇതി മേ മതിഃ
സമുച്ഛേദം ഹി നഃ കൃത്യം വാസുദേവസ് ചികീർഷതി
9 ഋതേ ച വിദൂരം സർവേ യുധം വധ്യാ മഹാത്മനഃ
ധൃതരാഷ്ട്രസ് ച ധർമ്മജ്ഞോ ന വധ്യഃ കുന്ദസന്തമഃ
10 സമുച്ഛേദം ച കൃത്യം നഃ കൃത്യാ താത ജനാർദനഃ
ഏകരാജ്യം കുരൂണാം സു ചികീർഷതി യുധിഷ്ഠിരേ
11 തത്ര കിം പ്രാപ്തകാലം നഃ പ്രണിപാതഃ പലായനം
പ്രാണാൻ വാ സമ്പരിത്യജ്യ പ്രതിയുധ്യാമഹേ പരാൻ
12 പ്രതിയുദ്ധേ തു നിയതഃ സ്യാദ് അസ്മാകം പരാജയഃ
യുധിഷ്ഠിരസ്യ സർവേ ഹി പാർഥിവാ വശവർത്തിനഃ
13 വിരക്ത രാഷ്ട്രാസ് ച വയം മിത്രാണി കപിതാനി നഃ
ധിക്രതാഃ പാർഥിവൈഃ സർവൈഃ സ്വജനേന ച സർവശഃ
14 പ്രണിപാതേ തു ദോഷോ ിസ്തി ബന്ധുനാം ശാശ്വതീഃ സമാഃ
പിതരം ത്വ് ഏവ ശോചാമി പ്രജ്ഞാ നേത്രം ജനേശ്വരം
മത്കൃതേ ദുഃഖം ആപന്നം ക്ലേശം പ്രാപ്തം അനന്തകം
15 കൃതം ഹി തവ പുന്ത്രൈസ് ച പരേഷാം അവരോധനം
മത്പ്രിയാർഥം പുരൈവൈതദ് വിദിതം തേ നരോത്തമ

16 തേ രാജേന്താ യുതരാഷ്ട്രസ്യ സാമാത്യസ്യ മഹാരഥാഃ
 വൈരം പതികരിഷ്യന്തി കലോച്ഛേദേന പാണ്ഡവാഃ
 17 തതോ ദ്രോണോ fബ്രവീദ് ഭീഷ്മഃ കൃപോ റൗണിശ് ച ഭാരത
 മത്യാ മാം മഹതീം ചിന്താം ആസ്മിതം വ്യഥിതേന്ദ്രിയം
 18 അഭിദ്രുഗ്ധാഃ പരേ ചേൻ നോ ന ഭേതവ്യം പരന്തപ
 അസമർഥാഃ പരേ ജേതും അസ്മാൻ യുധി ജനേശ്വര
 19 ഏകൈകശഃ സമർഥാഃ സ്തോ വിജേതും സർവപാർഥിവാൻ
 ആഗച്ഛതു വിനേഷ്യാമോ ദർപം ഏഷാം ശിന്തൈഃ ശരൈഃ
 20 പുരൈരേകേന ഹി ഭീഷ്മേണ വിജിതാഃ സർവപാർഥിവാഃ
 മൃതേ പിതര്യ് അഭികൃദ്ധോ രഥേനൈകേന ഭാരത
 21 ജ്യാലാന സുബഹുസ് തേഷാം സംരണ്ണഃ കുരുസത്തമഃ
 തതസ് തേ ശരണം ജഗ്മൂർ ദേവവ്രതം ഇമം ഭയാത്
 22 സ ഭീഷ്മഃ സുസമർഥോ fയം അസ്മാഭിഃ സഹിതോ രണേ
 പരാൻ വിജേതും തസ്മാത് തേ വ്യേതു ഭീർ ഭരതർഷഭ
 ഇത്യ് ഏഷാം നിശ്ചയോ ഹ്യ് ആസീത് തത് കാലം അമീതൗജസാം
 23 പുരാ പരേഷാം പൃഥിവീ കൃത്യാസീദ് വശവർതിനീ
 അസ്മാൻ പുനർ അമീ നാദ്യ സമർഥാ ജേതും ആഹവേ
 ചിന്നപക്ഷാഃ പരേ ഹ്യ് അദ്യ വിര്യഹീനാശ് ച പാണ്ഡവാഃ
 24 അസ്മത് സംസ്ഥാ ച പൃഥിവീ വർതതേ ഭരതർഷഭ
 ഏകാർഥാഃ സുഖദുഃഖേഷു മയാനീതാശ് ച പാർഥിവാഃ
 25 അപ്യ് അഗ്നിം പ്രവിശേയുസ് തേ സമുദ്രം വാ പരന്തപ
 മദർഥേ പാർഥിവാഃ സർവേ തദ് വിദ്ധി കുരുസത്തമ
 26 ഉന്മത്തം ഇവ ചാപി ത്യാം പ്രഹസന്തിഹ ദുഃഖിതം
 വിലപന്തം ബഹുവിധം ഭീതം പരവികത്ഥനേ
 27 ഏഷാം ഹ്യ് ഏകൈകശോ രാജന്താം സമർഥഃ പാണ്ഡവാൻ പ്രതി
 ആത്മാനം മന്യതേ സർവോ വ്യേതു തേ ഭയം ആഗതം
 28 സർവാം സമഗ്രാം സേനാം മേ വാസവോ fപി ന ശക്തയാത്
 ഹന്തും അക്ഷയ്യ രൂപേയം ബ്രഹ്മണാപി സ്വയംഭവാ
 29 യുധിഷ്ഠിരഃ പുരം ഹിത്യാ പഞ്ച ഗ്രാമാൻ സ യാചതി
 ഭീതോ ഹി മാമകാത് സൈന്യാത് പ്രഭാവച് ചൈവ മേ പ്രഭോ
 30 സമർഥം മന്യസേ യച് ച കന്തീപുത്രം വൃകോദരം
 തൻ മിഥ്യാ ന ഹി മേ കൃത്സം പ്രഭാവം വേത്ഥ ഭാരത
 31 മത്സമോ ഹി ഗദായുദ്ധേ പൃഥിവ്യാം നാസ്തി കശ് ചന

നാസീത് കശ് ചിദ് അതിക്രാന്തോ ഭവിതാ ന ച കശ് ചന
 32 യുക്തോ ദുഃഖോചിതശ് ചാഹം വിദ്യാ പാരഗതസ് തഥാ
 തസ്താൻ ന ഭീമാൻ നാനേത്യഭ്യോ ഭയം മേ വിദ്യതേ ക്വ ചിത്
 33 ദുര്യോധന സമോ നാസ്തി ഗദായാം ഇതി നിശ്ചയഃ
 സങ്കർഷണസ്യ ഭദ്രം തേ യത് തദൈനം ഉപാവസം
 34 യുദ്ധേ സങ്കർഷണ സമോ ബലേനാഭ്യധികോ ഭൂവി
 ഗദാപ്രഹാരം ഭീമോ മേ ന ജാതു വിഷഹേദ് യധി
 35 ഏകം പ്രഹാരം യം ദദ്യാം ഭീമായ രുഷിതോ നൃപ
 സ ഏവൈനം നയേദ് ഘോരം ക്ഷിപ്രം വൈവസ്വതക്ഷയം
 36 ഇച്ഛേയം ച ഗദാഹസ്തം രാജൻ ദ്രഷ്ടം വൃകോദരം
 സുചിരം പ്രാർഥിതോ ഹ്യ് ഏഷ മമ നിത്യം മനോരഥഃ
 37 ഗദയാ നിഹതോ ഹ്യ് ആജൗ മമ പാർഥോ വൃകോദരഃ
 വിശീർണഗാത്രഃ പൃഥിവീം പരാസുഃ പ്രപതിഷ്യതി
 38 ഗദാപ്രഹാരാഭിഹതോ ഹിമവാൻ അപി പർവതഃ
 സക്രൻ മയാ വിശീര്യേത ഗിരിഃ ശതസഹസ്രധാ
 39 സ ചാപ്യ് ഏതദ് വിജാനാതി വാസുദേവാര്ജുനൗ തഥാ
 ദുര്യോധന സമോ നാസ്തി ഗദായാം ഇതി നിശ്ചയഃ
 40 തത് തേ വൃകോദരമയം ഭയം വ്യൂത മഹാഹവേ
 വ്യപനേഷ്യാമ്യ് അഹം ഹ്യ് ഏനം മാ രാജൻ വിമനാ ഭവ
 41 തസ്മിൻ മയാ ഹതേ ക്ഷിപ്രം അർജുനം ബഹവോ രഥാഃ
 ഇല്യരൂപാ വിശിഷ്ടാശ് ച ക്ഷേപ്സ്യന്തി ഭരതർഷഭ
 42 ഭീഷ്മോ ദ്രോണഃ കൃപോ ദ്രുണിഃ കർണോ ഭൂരിശ്രവാസ് തഥാ
 പ്രാഗ്ജ്യോതിഷാധിപഃ ശല്യഃ സിന്ധുരാജോ ജയദ്രഥഃ
 43 ഏകൈക ഏഷാം ശക്തസ് തു ഹന്തും ഭാരത പാണ്ഡവാൻ
 സമസ്താസ് തു ക്ഷണേനൈതാൻ നേഷ്യന്തി യമസാദനം
 44 സമഗ്രാ പാർഥിവീ സേനാ പാർഥം ഏകം ധനഞ്ജയം
 കസ്താദ് അശക്താ നിർജേതും ഇതി ഹേതുർ ന വിദ്യതേ
 45 ശരവ്രാതൈസ് തു ഭീഷ്മേണ ശതശോ ിഥ സഹസ്രശഃ
 ദ്രോണ ദ്രുണികൃപൈശ് ചൈവ ഗന്താ പാർഥോ യമക്ഷയം
 46 പിതാമഹോ ഹി ഗാംഗേയഃ ശന്തനോർ അധി ഭാരത
 ബ്രഹ്മർഷിസദൃശോ ജജേഞ ദേവൈർ അപി ദുരുത്സഹഃ
 പിത്രാ ഹ്യ് ഉക്തഃ പ്രസന്നേന നാകാമസ് ത്വം മരിഷ്യസി
 47 ബ്രഹ്മർഷേശ് ച ഭരദ്വാജാദ് ദ്രോണയാം ദ്രോണോ വ്യജായത

ദ്രോണാജ് ജജ്ഞേ മഹാരാജ ദ്രൗണിശ് ച പരമാസ്തുവിത്
 48 കൃപശ് ചാചായ മുഖ്യോ ിയം മഹർഷേർ ഗൗതമാദ് അപി
 ശരസ്തംബോദ്ഭവഃ ശ്രീമാൻ അവധ്യ ഇതി മേ മതിഃ
 49 അയോനിജം ത്രയം ഹ്യ് ഏതത് പിതാ മാതാ ച മതുലഃ
 അശ്വത്ഥാമ്നോ മഹാരാജ സ ച ശൂരഃ സ്ഥിതോ മമ
 50 സർവ ഏതേ മഹാരാജ ദേവകൽപാ മഹാരഥാഃ
 ശക്രസ്യാപി വ്യഥാമം കര്യഃ സംയുഗേ ഭരതർഷഭ
 51 ഭീഷ്മദ്രോണകൃപാണാം ച തുല്യഃ കർണോ മതോ മമ
 അനുജ്ഞാതശ് ച രാമേണ മത്സമോ ിസീതി ഭാരത
 52 കണ്ഡലേ രുചിരേ ചാസ്താം കർണസ്യ സഹജേ ശുഭേ
 തേ ശച്യ് അർഥേ മഹേന്ദ്രേണ യാചിതഃ സ പരന്തപഃ
 അമോഘയാ മഹാരാജ ശക്ത്യാ പരമഭീമയാ
 53 തസ്യ ശക്ത്യോപശൂഢസ്യ കസ്താജ് ജീവേദ് ധനഞ്ജയഃ
 വിജയോ മേ ധ്രുവം രാജൻ ഫലം പാണാവ് ഇവാഹിതം
 അഭിവൃക്തഃ പരേഷാം ച കൃത്യോ ഭൂവി പരാജയഃ
 54 അനാ ഹ്യ് ഏകേന ഭീഷ്മോ ിയം അയുതം ഹന്തി ഭാരത
 തത് സമാശ് ച മഹേഷ്യാസാ ദ്രോണ ദ്രൗണികൃപാ അപി
 55 സംശപ്താനി ച വൃന്ദാനി ക്ഷത്രിയാണാം പരന്തപ
 അർജുനം വയം അസ്താൻ വാ ധനഞ്ജയ ഇതി സ്മ ഹ
 56 താംശ് ചാലം ഇതി മന്യന്തേ സവ്യസാചി വധേ വിഭോ
 പാർഥിവാഃ സ ഭവാൻ രാജന് അകസ്താദ് വ്യഥതേ കഥം
 57 ഭീമസേനേ ച നിഹതേ കോ ിന്യോ യുധ്യേത ഭാരത
 പരേഷാം തൻ മമാചക്ഷ്യ യദി വേത്ഥ പരന്തപ
 58 പഞ്ച തേ ഭ്രാതരഃ സർവേ ധൃഷ്ടദ്യുമ്നോ ിഥ സാത്യകിഃ
 പരേഷാം സപ്ത യേ രാജൻ യോധാഃ പരമകം ബലം
 59 അസ്താകം തു വിശിഷ്ടാ യേ ഭീഷ്മദ്രോണകൃപാദയഃ
 ദ്രൗണിർ വൈകർതനഃ കർണഃ സോമദത്തോ ിഥ ബാഹ്ലികഃ
 60 പ്രാഗ്ജ്യോതിഷാധിപഃ ശല്യ ആവന്ത്യോ ിഥ ജയദ്രഥഃ
 ദുഃശാസനോ ദുർമുഖശ് ച ദുഃസഹശ് ച വിശാം പതേ
 61 ശ്രുതായുശ് ചിത്രസേനശ് ച പുരുമിത്രോ വിവിംശതിഃ
 ശലോ ഭൂരിശ്രവാശ് ചോഭൗ വികർണശ് ച തവാർത്ഥജഃ
 62 അക്ഷൗഹിണ്യോ ഹി മേ രാജൻ ദശൈകാ ച സമാഹൃതാഃ
 നൃന്ദാഃ പരേഷാം സപ്തൈവ കസ്താൻ മേ സ്യാത് പരാജയഃ

63 ബലം ത്രിഗുണതോ ഹീനം യോധ്യം പ്രാഹ ബൃഹസ്പതിഃ
 പരേഭ്യസ് ത്രിഗുണാ ചേയം മമ രാജന് അനീകിനീ
 64 ഗുണഹീനം പരേഷാം ച ബഹു പശ്യാമി ഭാരത
 ഗുണോദയം ബഹുഗുണം ആത്മനസ് ച വിശാം പതേ
 65 ഏതത് സർവം സമാജ്ഞായ ബലാഗ്ര്യം മമ ഭാരത
 നൃനതാം പാണ്ഡവാനാം ച ന മോഹം ഗതും അർഹസി
 66 ഇത്യ് ഉക്ത്വാ സഞ്ജയം ഭൂയഃ പര്യച്ഛത ഭാരത
 വിധിത്യഃ പ്രാപ്തകാലാനി ജ്ഞാത്വാ പരപുരഞ്ജയഃ

അധ്യായം 55

1 [ദൂർ]

അക്ഷൗഹിണിഃ സപ്ത ലബ്ധ്യാ രാജഭിഃ സഹ സഞ്ജയ
 കിം സിദ് ഇച്ഛതി കൗന്തേയോ യുദ്ധപ്രേപ്തർ യുധിഷ്ഠിരഃ
 2 അതീവ മുദിതോ രാജൻ യുദ്ധപ്രേപ്തർ യുധിഷ്ഠിരഃ
 ഭീമസേനാർജ്ജുനൗ ചോഭൗ യഥാവ് അപി ന ബിഭൃതഃ
 3 രഥം തു ദിവ്യം കൗന്തേയഃ സർവാ വിഭ്രാജയൻ ദിശഃ
 മന്ത്രം ജിജ്ഞാസമാനഃ സൻ ബീഭൃത്യഃ സമയോജയത്
 4 തം അപശ്യാമ സംനദ്ധം മേഘം വിദ്യുത്പ്രഭം യഥാ
 സ മന്ത്രാൻ സമഭിധ്യായ ഹൃഷ്യമാണോ ിദ്യഭാഷത
 5 പൂർവരൂപം ഇദം പശ്യ വയം ജേഷ്യാമ സഞ്ജയ
 ബീഭൃത്യർ മാം യഥോവാച തഥാവൈമ്യ് അഹം അപ്യ് ഉത

6 [ദൂർ]

പ്രശംസസ്യ് അഭിനന്ദംസ് താൻ പാർഥാൻ അക്ഷപരാജിതാൻ
 അർജ്ജുനസ്യ രഥേ ബ്രഹ്മി കഥം അശ്വാഃ കഥം ധ്വജഃ
 7 ഭൗവനഃ സഹ ശക്രേണ ബഹു ചിത്രം വിശാം പതേ
 രൂപാണി കൽപയാം ആസ ത്വഷ്ടാ ധാത്രാ സഹാഭിഭോ
 8 ധ്വജേ ഹി തസ്മിൻ രൂപാണി ചക്രസ് തേ ദേവ മായയാ
 മഹാധനാനി ദിവ്യാനി മഹാന്തി ച ലഘൂനി ച
 9 സർവാ ദിശോ യോജനമാത്രം അന്തരഃ സ തിര്യഗ് ഊർധ്വം ച അരോധ
 വൈ ധ്വജഃ
 ന സംസജേജത് തരുഭിഃ സംവൃതോ ിപിഃ തഥാ ഹി മായാവിഹിതാ ഭൗവനേന
 10 യഥാകാശേ ശക്രധനഃപ്രകാശതേഃ ന ചൈകവർണം ന ച വിദ്മ കിം ന തത്
 തഥാ ധ്വജോ വിഹിതോ ഭൗവനേനഃ ബഹവ് ആകാരം ദൃശ്യതേ രൂപം അസ്യ
 11 യഥാഗ്നിധുമോ ദിവം ഏതി അദ്ധ്വഃ വർണാൻ ബിഭ്രത് തൈജസം തച്
 ഛരീരം
 തഥാ ധ്വജോ വിഹിതോ ഭൗവനേനഃ ന ചേദ് ഭാരോ ഭവിതാ നോത രോധഃ
 12 ശ്വേതാസ് തസ്മിൻ വാതവേഗഃ സദശ്വാഃ ദിവ്യാ യുക്താസ് ചിത്രരഥേന
 ദത്താഃ
 ശതം യത് തത് പുര്യതേ നിത്യകാലംഃ ഹതം ഹതം ദത്തവരം പുരസ്താത്
 13 തഥാ രാജേണാ ദത്തവർണാ ബൃഹന്തോഃ രഥേ യുക്താ ഭാന്തി തദ് വിര്യതുല്യഃ
 ഋശ്യ പ്രഖ്യാ ഭീമസേനസ്യ വാഹഃ രണേ വായോസ് തുല്യവേഗോ ബഭ്രുഃ
 14 കൽമാഷാംഗാസ് തിത്തിരി ചിത്രപൃഷ്ഠഃ ഭ്രാത്രാ ദത്താഃ പ്രിയതാ ഫൽഗു

നേന

ഭ്രാതൃ വീരസ്യ സ്വൈസ് തുരംഗൈർ വിശിഷ്ടാ; മുദാ യുക്താഃ സഹദേവം
വഹന്തി

15 മാദ്രീപുത്രം നകലം തദ് ആജമീലം; മഹേന്ദ്രദത്താ ഹരയോ വാജീമുഖ്യാഃ
സമാ വായോർ ബലവന്തസ് തരസ്വിനോ; വഹന്തി വീരം വൃത്ര ശത്രും യഥേന്ദ്രം
16 തുല്യാശ് ചൈഭീർ വയസാ വിക്രമേണ; ജവേന ചൈവാപ്രതിരൂപാഃ സദശ്വാഃ
സൗഭദ്രാദീൻ ദ്രുപദേയാൻ കമാരാൻ; വഹന്ത്യ് അശ്വാ ദേവദത്താ ബൃഹന്തഃ

അധ്യായം 56

1 [ധ്രു]

കാംസ് തത്ര സഞ്ജയാപശ്യഃ പ്രത്യർഥേന സമാഗതാൻ
യേ യോത്യന്തേ പാണ്ഡവർഥേ പുത്രസ്യ മമ വാഹിനീം

2 മുഖ്യം അന്ധകവൃഷ്ണീനാം അപശ്യം കൃഷ്ണം ആഗതം
ചേകിതാനം ച തത്രൈവ യുധ്യാനം ച സത്യകീം

3 പൃഥഗ് അക്ഷൗഹിണീഭ്യാം തൗ പാണ്ഡവാൻ അഭിസംശ്രിതൗ
മഹാരഥൗ സമാഖ്യാതാവ് ഉഭൗ പുരുഷമാനീനൗ

4 അക്ഷൗഹിണ്യാഥ പാണ്ഡാഭ്യോ ദശഭിസ് തനയൈർ വൃതഃ
സത്യജിത് പ്രമുഖൈർ വീരൈർ ധൃഷ്ടദൃസ്തപുരോഗമൈഃ

5 ദ്രുപദോ വർധയൻ മാനം ശിഖണ്ഡിപരിപാലിതഃ
ഉപായാത് സർവസൈന്യാനാം പ്രതിച്ഛാദ്യ തദാ വപുഃ

6 വിരാടഃ സഹ പുത്രാഭ്യാം ശംഖേനൈവ് ഉത്തരേണ ച
സൂര്യദത്താദിദിർ വീരൈർ മദിരാശ്വപുരോഗമൈഃ

7 സഹിതഃ പൃഥിവീപാലോ ദ്രൗണിസ് തനയൈസ് തഥാ
അക്ഷൗഹിണ്യൈവ സൈന്യസ്യ വൃതഃ പാർഥം സമാശ്രിതഃ

8 ജാരാസന്ധിർ മാഗധശ് ച ധൃഷ്ടകേതുശ് ച ചേദിരാട്
പൃഥക്പൃഥഗ് അനുപ്രാപ്തൗ പൃഥഗ് അക്ഷൗഹിണീ വൃതൗ

9 കേകയാ ദ്രൗതരഃ പഞ്ച സർവേ ലോഹിതക ധ്വജാഃ
അക്ഷൗഹിണീപരിവൃതാഃ പാണ്ഡവാൻ അഭിസംശ്രിതാഃ

10 ഏതാൻ ഏതാവതസ് തത്ര യാൻ അപശ്യം സമാഗതാൻ
യേ പാണ്ഡവർഥേ യോത്യന്തി ധാർതരാഷ്ട്രസ്യ വാഹിനീം

11 യോ വേദ മാനുഷം വ്യൂഹം ദൈവം ആന്ധർവം ആസൂരം
സ തസ്യ സേനാ പ്രമുഖേ ധൃഷ്ടദൃസ്തോ മഹാമനാഃ

12 ഭീഷ്മഃ ശാന്തനവോ രാജൻ ഭാഗഃ ക്ലൃപ്തഃ ശിഖണ്ഡിനഃ
തം വിരാടോ ഽന സംയാതാ സഹ മഞ്ഞ്യഃ പ്രഹാരിഭിഃ

13 ജ്യേഷ്ഠഃസ്യ പാണ്ഡുപുത്രസ്യ ഭാഗോ മദ്രാധിപോ ബലി
തൗ തത്രാബ്രുവൻ കേ ചിദ് വിഷമൗ നോ മതാവ് ഇതി

14 ദുര്യോധനഃ സഹ സുതഃ സാർധം ദ്രൗതരതേന ച
പ്രാച്യാശ് ച ദാക്ഷിണാത്യാശ് ച ഭീമസേനസ്യ ഭാഗതഃ

15 അർജുനസ്യ തു ഭാഗേന കർണോ വൈകർത്തനോ മതഃ
അശ്വത്ഥാമാ വികർണശ് ച സൈന്ധവശ് ച ജയദ്രഥഃ

16 അശക്യാശ് ചൈവ യേ കേ ചിത് പൃഥിവ്യാം ശൂരമാനീനഃ

സർവാംസ് താൻ അർജുനഃ പാർഥഃ കൽപയാം ആസ ഭാഗതഃ
 17 മഹേഷ്യാസാ രാജപുത്രാ ഭ്രാതരഃ പഞ്ച കേകയാഃ
 കേകയാൻ ഏവ ഭാഗേന കൃത്യാ യോത്യന്തി സംയുഗേ
 18 തേഷാം ഏവ കൃതോ ഭാഗോ മാലവാഃ ശാല്യ കേകയാഃ
 ത്രിശർതാനാം ച ദ്വാ മുഖ്യൗ യൗ തൗ സംശപ്തകാവ് ഇതി
 19 ദുര്യോധന സുതാഃ സർവേ തഥാ ദുഃശാസനസ്യ ച
 സൗഭദ്രേണ കൃതോ ഭാഗോ രാജാ ചൈവ ബൃഹദ്ബലഃ
 20 ദ്രുപദേയാ മഹേഷ്യാസാഃ സുവർണവികൃതയജ്ഞാഃ
 ധൃഷ്ടദൃക്തമുഖാ ദ്രോണം അഭിയാസ്യന്തി ഭാരത
 21 ചേകിതാനഃ സോമദന്തം ദൈദരഥേ യോദ്ധും ഇച്ഛതി
 ഭോജം ഇ കൃതവർമാണം യുധുധാനോ യുധുത്സതി
 22 സഹദേവസ് തു മാദ്രേയഃ ശൂരഃ സക്രന്ദനോ യുധി
 സ്വം അംശം കൽപയാം ആസ ശ്യാലം തേ സുബലാത്മജം
 23 ഉല്പുകം ചാപി കൈതവ്യം യേ ച സാരസ്വതാ ഗണാഃ
 നകലഃ കൽപയാം ആസ ഭാഗം മാദ്രവതീസുതഃ
 24 യേ ചാന്യേ പാർഥിവാ രാജൻ പ്രത്യദ്യാസ്യന്തി സംയുഗേ
 സമാഹ്യാനേന താംഗ് ചാപി പാണ്ഡുപുത്രാ അകൽപയൻ
 25 ഏവം ഏഷാം അനീകാനി പ്രവിഭക്താനി ഭാഗശഃ
 യത് തേ കാര്യം സപുത്രസ്യ ക്രിയതാം തദ് അകാലികം
 26 ന സന്തി സർവേ പുത്രാ മേ മൂഢാ ദുർദ്ദൃശ ദേവിനഃ
 യേഷാം യുദ്ധം ബലവതാ ഭീമേന രണമൂർധനി
 27 രാജാനഃ പാർഥിവാഃ സർവേ പ്രോക്ഷിതാഃ കാലധർമ്മണാ
 ഗാബധീവാസിം പ്രവേക്ഷ്യന്തി പതംഗാ ഇവ പാവകം
 28 വിദുർതാം വാഹിനീം മന്യേ കൃതവൈരൈർ മഹാത്മഭിഃ
 താം രണേ കേ ിന്യാസ്യന്തി പ്രഭഗ്നാം പാണ്ഡവൈർ യുധി
 29 സർവേ ഹ്യ് അതിരഥാഃ ശൂരാഃ കീർത്തിമതഃ പ്രതാപിനഃ
 സൂര്യപാവകയോസ് തുല്യാസ് തേജസാ സമിതിഞ്ജയാഃ
 30 യേഷാം യുധിഷ്ഠിരോ നേതാ ഗുപ്താ ച മധുസൂദനഃ
 യോധൗ ച പാണ്ഡവൗ വീരൗ സവ്യസാചി വൃകോദരൗ
 31 നകലഃ സഹദേവസ് ച ധൃഷ്ടദൃക്തസ് ച പാർഷതഃ
 സാത്യകീർ ദ്രുപദസ് ചൈവ ധൃഷ്ടദൃക്തസ്യ ചാത്മജഃ
 32 ഉത്തമൗജാസ് ച പാണ്ഡാല്യോ യയാമന്യുസ് ച ദുർജയഃ
 ശിഖണ്ഡീ ക്ഷത്രദേവസ് ച തഥാ വൈരാടിർ ഉത്തരഃ

33 കാശയശ് ചേദയശ് ചൈവ മത്സ്യഃ സർവേ ച സൃജയഃ
 വിരാട പുത്രോ ബഭ്രുശ് ച പാണ്ഡാലാശ് ച പ്രഭദ്രകഃ
 34 യേഷാം ഇന്ദ്രോ fപ്യ് അകാമാനാം ന ഹരേത് പൃഥിവിഃ ഇമാം
 വീരാണാം രണദീരാണാം യേ ഭിന്ധുഃ പർവതാൻ അപി
 35 താൻ സർവാൻ ഗുണസമ്പന്നാൻ അമനുഷ്യപ്രതാപിനഃ
 ക്രോശതോ മമ ദുഷ്ടത്രോ യോദ്ധും ഇച്ഛതി സഞ്ജയ
 36 [ദുർ]

ഉഭൗ സ്വ ഏകജാതീയൗ തഥോഭൗ ഭൂമിഗോചരൗ
 അഥ കന്ധാത് പാണ്ഡവാനാം ഏകതോ മന്യസേ ജയം
 37 പിതാമഹം ച ദ്രോണം ച കൃപം കർണം ച ദുർജയം
 ജയദ്രഥം സോമദന്തം അശ്വത്ഥാമാനം ഏവ ച
 38 സുചേതസോ മഹേഷ്യാസാൻ ഇന്ദ്രോ fപി സഹിതോ fമരൈഃ
 അശക്തഃ സമരേ ജേതും കിം പുനർ താത പാണ്ഡവാഃ
 39 സർവാ ച പൃഥിവി സൃഷ്ടാ മദർഥേ താത പാണ്ഡവാൻ
 ആര്യാൻ ധൃതിമതഃ ശുരാൻ അഗ്നികൽപാൻ പ്രബാധിതും
 40 ന മാമകാൻ പാണ്ഡവാസ് തേ സമർഥാഃ പ്രതിവീക്ഷിതും
 പരാക്രാന്തോ ഹ്യ് അഹം പാണ്ഡുൻ സപുത്രാൻ യോദ്ധും ആഹവേ
 41 മത്പ്രിയം പാർഥിവാഃ സർവേ യേ ചികീർഷന്തി ഭാരത
 തേ താൻ ആവാരയിഷ്യന്തി ഐണേയാൻ ഇവ തത്തുനാ
 42 മഹതാ രഥവംശേന ശരജാലൈശ് ച മാമകൈഃ
 അഭിദ്രതാ ഭവിഷ്യന്തി പാണ്ഡാലാഃ പാനവൈഃ സഹ
 43 ഉന്മത്ത ഇവ മേ പുത്രോ വിലപത്യ് ഏഷ സഞ്ജയ
 ന ഹി ശക്തോ യുധാ ജേതും ധർമ്മരാജം യുധിഷ്ഠിരം
 44 ജാനാതി ഹി സദാ ഭീഷ്മഃ പാണ്ഡവാനാം യശസിനാം
 ബലവത്താം സപുത്രാണാം ധർമ്മജ്ഞാനാം മഹാത്മനാം
 45 യതോ നാരോചയം അഹം വിഗ്രഹം തൈർ മഹാത്മഭിഃ
 കിം തു സഞ്ജയ മേ ബ്രൂഹി പുനസ് തേഷാം വിചേഷ്ഠിതം
 46 കസ് താസ് തരസിനോ ഭൂയഃ സന്ദീപയതി പാണ്ഡവാൻ
 അർചിഷ്ഠതോ മഹേഷ്യാസാൻ ഹവിഷാ പാവകാൻ ഇവ
 47 ധൃഷ്ടദ്യുസ്തഃ സദൈവൈതാൻ സന്ദീപയതി ഭാരത
 യുധ്യധം ഇതി മാ ഭൈഷ്യ യുദ്ധാദ് ഭരതസത്തമാഃ
 48 യേ കേ ചിത് പാർഥിവാസ് തത്ര ധാർതരാഷ്ട്രേണ സംവൃതാഃ
 യുദ്ധേ സമാഗമിഷ്യന്തി തുമുലേ കവചഹ്രദേ

49 താൻ സർവാൻ ആഹവേ ക്രൂദ്ധാൻ സാനബന്ധാൻ സമാഗതാൻ
അഹം ഏകഃ സമാദാസ്യേ തിമിർ മത്സ്യാൻ ഇവാദകാൻ
50 ഭീഷ്മം ദ്രോണം കൃപം കർണം ദ്രുണിം ശല്യം സുയോധനം
ഏതാശ് ചാപി നിരോത്സ്യാമി വേലേവ മകരാലയം
51 തഥാ ബ്രുവാണം ധർമാത്മാ പ്രാഹ രാജാ യുധിഷ്ഠിരഃ
തവ ധൈര്യം ച വീര്യം ച പാണ്ഡാലാഃ പാണ്ഡവൈഃ സഹ
സർവേ സമധിരൂഢാഃ സു സംഗ്രാമാൻ നഃ സമുദ്ധര
52 ജാനാമി ത്വാം മഹാബാഹോ ക്ഷത്രധർമ്മേ വ്യവസ്ഥിതം
സമർഥം ഏകം പര്യാപ്തം കൗരവാണാം യുയുത്സതാം
ഭവതാ യദ് വിധാതവ്യം തൻ നഃ ശ്രേയഃ പരന്തപ
53 സംഗ്രാമാദ് അപയാതാനാം ഭഗാനാം ശരണൈഷിണാം
പൗരൂഷം ദർശയഞ് ശൂരോ യസ് തിഷ്ഠേദ് അഗ്രതഃ പുമാൻ
ക്രിണീയാത് തം സഹസ്രേണ നീതിമൻ നാമ തത് പദം
54 സ ത്വം ശൂരശ് ച വീരശ് ച വിക്രാന്തശ് ച നരർഷഭ
ഭയാർതാനാം പരിത്രാതാ സംയുഗേഷ്യ ന സംശയഃ
55 ഏവം ബ്രുവതി കൗന്തേയേ ധർമാത്മനി യുധിഷ്ഠിരേ
ധൃഷ്ടദ്യുമ്ന ഉവാചേദം മാം വചോ ഗതസാധ്യസഃ
56 സർവാഞ്ജനപദാൻ സൃത യോധാ ദുര്യോധനസ്യ യേ
സ ബാഹ്ലീകാൻ കരൂൻ ബ്രൂയാഃ പ്രാതിപേയാഞ് ശരദ്വതഃ
57 സൃതപുത്രം തഥാ ദ്രോണം സഹ പുത്രം ജയദ്രഥം
ദുഃശാസനം വികർണം ച തഥാ ദുര്യോധനം നൃപം
58 ഭീഷ്മം ചൈവ ബ്രഹ്മി ഗത്വാ ത്വം ആശ്രൂഃ യുധിഷ്ഠിരം സാധുനൈവാഭ്യപേത
മാ വോ വധീദ് അർജുനോ ദേവ ഗുപ്തഃ ക്ഷിപ്രം യാചധ്വം പാണ്ഡവം ലോകവീരം
59 നൈതാദൃശോ ഹി യോധോ fസ്തി പൃഥിവ്യാം ഇഹ കശ് ചന
യഥാവിധഃ സവ്യസാചി പാണ്ഡവഃ ശസ്ത്രവിത്തമഃ
60 ദേവൈർ ഹി സംഭൃതോ ദിവ്യോ രഥോ ഗാണധീവന്വനഃ
ന സ ജേയോ മനുഷ്യേണ മാ സു കൃധം മനോ യധി

അധ്യായം 57

1 [ധൃ]

ക്ഷത്രതേജാ ബ്രഹ്മ ചാരി കൗമാരാദ് അപി പാണ്ഡവഃ
 തേന സംയുഗം ഏഷ്യന്തി മന്ദാ വിലപതോ മമ
 2 ദുര്യോധന നിവർതസ്വ യുദ്ധാദ് ഭരതസത്തമ
 ന ഹി യുദ്ധം പ്രശംസന്തി സർവ്വാവസ്ഥം അരിന്ദമ
 3 അലം അർധം പൃഥിവ്യാസ് തേ സഹാമാത്യസ്യ ജീവിതം
 പ്രയച്ഛ പാണ്ഡുപുത്രാണാം യഥോചിതം അരിന്ദമ
 4 ഏതദ് ധി കരവഃ സർവേ മന്യന്തേ ധർമ്മസംഹിതം
 യത് ത്വം പ്രശാന്തിം ഇച്ഛേഥാഃ പാണ്ഡുപുത്രൈർ മഹാത്മഭിഃ
 5 അംഗേമാം സമവേക്ഷസ്വ പുത്ര സ്വാം ഏവ വാഹിനീം
 ജാത ഏവ തവ സ്രാവസ് ത്വം തു മോഹാൻ ന ബുധ്യസേ
 6 ന ഹ്യ അഹം യുദ്ധം ഇച്ഛാമി നൈതദ് ഇച്ഛതി ബാഹ്ലികഃ
 ന ച ഭീഷ്മോ ന ച ദ്രോണോ നാശ്വത്ഥാമാ ന സഞ്ജയഃ
 7 ന സോമദന്തോ ന ശല്യോ ന കൃപോ യുദ്ധം ഇച്ഛതി
 സത്യവ്രതഃ പുരുമിത്രോ ജയോ ഭൂരിശ്രവാസ് തഥാ
 8 യേഷു സമ്പ്രതിതിഷ്ഠേയഃ കരവഃ പീഡിതാഃ പരൈഃ
 തേ യുദ്ധം നാഭിനന്ദന്തി ത ഇദ്യം താത രോചതാം
 9 ന ത്വം കരോഷി കാമേന കർണഃ കാരയിതാ തവ
 ദുഃശാസനശ് ച പാപാത്മാ ശകുനിശ് ചാപി സൗബലഃ
 10 നാഹം ഭവതി ന ദ്രോണേ നാശ്വത്ഥാമ്നി ന സഞ്ജയേ
 ന വികർണേ ന കാംബോജേ ന കൃപേ ന ച ബാഹ്ലികേ
 11 സത്യവ്രതേ പുരുമിത്രേ ഭൂരിശ്രവാസി വാ പുനഃ
 അന്യേഷു വാ താവകേഷു ഭാരം കൃത്വാ സമാഹവയേ
 12 അഹം ച താത കർണശ് ച രണയജ്ഞം വിതത്യ വൈ
 യുധിഷ്ഠിരം പശൂം കൃത്വാ ദീക്ഷിതൗ ഭരതർഷഭ
 13 രഥോ വേദീ സ്രുവഃ ഖഡ്ഗോ ഗദാ സ്രൂക് കവചം സഭഃ
 ചാതുർഹോത്രം ച ധുര്യോ മേ ശരാ ദർഭാ ഹവിർ യശഃ
 14 ആത്മയജ്ഞേന നൃപതേ ഇഷ്ട്യാ വൈവസ്വതം രണേ
 വിജിത്യ സ്വയം ഏഷ്ട്യാവോ ഹതാമിത്രൗ ശ്രീയാ വൃതം
 15 അഹം ച താത കർണശ് ച ഭ്രാതാ ദുഃശാസനശ് ച മേ
 ഏതേ വയം ഹനിഷ്യാമഃ പാണ്ഡവാൻ സമരേ ത്രയഃ
 16 അഹം ഹി പാണ്ഡവാൻ ഹത്വാ പ്രശാന്ത്യാ പൃഥിവീം ഇഥാ

മാം വാ ഹത്യാ പാണ്ഡുപുത്രാ ഭോക്താരഃ പൃഥിവീം ഇമാം
 17 തൃക്തം മേ ജീവിതം രാജൻ ധനം രാജ്യം ച പാർഥിവ
 ന ജാതു പാണ്ഡവൈഃ സാർധം വസേയം അഹം അച്യുത
 18 യാവദ് ധി സൂച്യാസ് തീക്ഷ്ണായാ വിധ്യേദ് അഗ്രേണ മാരിഷ
 താവദ് അപ്യ് അപരിത്യാജ്യം ഭൂമേർ നഃ പാണ്ഡവാൻ പ്രതി
 19 സർവാൻ വസ് താത ശോചാമി തൃക്കോ ദുര്യോധനോ മയാ
 യേ മന്ദം അനുയാസ്യധ്വം യാന്തം വൈവസ്വതക്ഷയം
 20 അത്രണാം ഇവ യുഥേഷു വ്യാഘ്രഃ പ്രഹരതാം വരാഃ
 വരാൻ വരാൻ ഹനിഷ്യന്തി സമേതാ യുധി പാണ്ഡവാഃ
 21 പ്രതീപം ഇവ മേ ഭാതി യുധയാനേന ഭാരതീ
 വ്യതാ സീമന്തിനീ ത്രസ്താ പ്രമുഷ്ടാ ദീർഘവാഹുനാ
 22 സമ്പൂർണം പുരയൻ ഭൂയോ ബലം പാർഥസ്യ മാധവഃ
 ശൈനേയഃ സമരേ സ്ഥാതാ ബീജവത് പ്രവചന്ത് ശരാൻ
 23 സേനാമുഖേ പ്രയുദ്ധാനാം ഭീമസേനോ ഭവിഷ്യതി
 തം സർവേ സംശ്രയിഷ്യന്തി പ്രാകാരം അകതോഭയം
 24 യദാ ദ്രുഷ്ട്യസി ഭീമേന കഞ്ജരാൻ വിനിപാതിതാൻ
 വിശീർണദന്താൻ ഗിര്യാഭാൻ ഭിന്നകംഭാൻ സ ശോണിതാൻ
 25 താൻ അഭിപ്രേക്ഷ്യ സംഗ്രാമേ വിശീർണാൻ ഇവ പർവതാൻ
 ഭീതോ ഭീമസ്യ സംസ്തർശാത് സ്തർതാസി വചനസ്യ മേ
 26 നിർദഗ്ധം ഭീമസേനേന സൈന്യം ഹതരഥദിപം
 ഗതിം അഗേർ ഇവ പ്രേക്ഷ്യ സ്തർതാസി വചനസ്യ മേ
 27 മഹദ് വോ ഭയം ആഗാമി ന ചേച് ഛരാമ്യഥ പാണ്ഡവൈഃ
 ഗദയാ ഭീമസേനേന ഹതാഃ ശമം ഉപൈഷ്യഥ
 28 മഹാവനം ഇവ ഛിന്നം യദാ ദ്രുക്ഷ്യസി പാതിതം
 ബലം കുരൂണാം സംഗ്രാമേ തദാ സ്തർതാസി മേ വചഃ
 29 ഏതാവദ് ഉക്ത്യാ രാജാ തു സ സർവാൻ പൃഥിവീപതിൻ
 അനുഭാഷ്യ മഹാരാജ പുനഃ പപ്രച്ഛ സഞ്ജയം

അധ്യായം 58

1 [ധൃ]

യദ് അബ്രുതാം മഹാത്മാനൗ വാസുദേവധനഞ്ജയൗ
 തൻ മേ ബ്രൂഹി മഹാപ്രാജ്ഞ ശുശ്രൂഷേ വചനം തവ
 2 ശൃണു രാജൻ യഥാദൃഷ്ടൗ മയാ കൃഷ്ണ ധനഞ്ജയൗ
 ഊചതുശ് ചാപി യദ് വീരൗ തത് തേ വക്ഷ്യാമി ഭാരത
 3 പാദാംഗുലീർ അഭിപ്രേക്ഷൻ പ്രയതോ ിഹം കൃതാഞ്ജലിഃ
 ശ്രദ്ധാന്തം പ്രാവിശം രാജൻ ആഖ്യാതും നരദേവയോഃ
 4 നൈവാഭിമന്യൂർ ന യമൗ തം ദേശം അഭിയാന്തി വൈ
 യത്ര കൃഷ്ണൗ ച കൃഷ്ണാ ച സത്യഭാമാ ച ഭാമിനീ
 5 ഉഭൗ മധ്യാസവക്ഷിബാവ് ഉഭൗ ചന്ദനരൂഷിതൗ
 സ്രഗിണൗ വരവസ്തുൗ തൗ ദിവ്യാഭരണഭൂഷിതൗ
 6 നൈകരതവിചിത്രം തു കാഞ്ചനം മഹദ് ആസനം
 വിവിധാസ്തരണാസ്തീർണം യത്രാസാതാം അരിന്ദമൗ
 7 അർജുനോത്സംഗമൗ പാദൗ കേശവസ്യാപലക്ഷയേ
 അർജുനസ്യ ച കൃഷ്ണായാം സത്യായാം ച മഹാത്മനഃ
 8 കാഞ്ചനം പാദപീഠം തു പാർഥോ മേ പ്രാദിശത് തദാ
 തദ് അഹം പാണിനാ സൃഷ്ട്വാ തതോ ഭൂമാവ് ഉപാവിശം
 9 ഊർധ്വരേഖ തലൗ പാദൗ പാർഥസ്യ ശുബ ലക്ഷണൗ
 പാദപീഠാദ് അഹപൃതൗ തത്രാപശ്യം അഹം ശുഭൗ
 10 ശ്യാമൗ ബൃഹന്തൗ തന്മണൗ ശാലസ്തസ്മാദ് ഇവോദ്ഗതൗ
 ഏകാസന ഗതൗ ദൃഷ്ട്വാ ഭയം മാം മഹദ് ആവിശത്
 11 ഇന്ദ്ര വിഷ്ണുസമാവേതൗ മന്ദാത്മാ നാവബുധ്യതേ
 സംശ്രയാദ് ദ്രോണ ഭീഷ്മാഭ്യാം കർണസ്യ ച വികത്മനാത്
 12 നിദേശസ്ഥാവ് ഇമൗ യസ്യ മാനസസ് തസ്യ സേത്സ്യതേ
 സങ്കൽപോ ധർമ്മരാജസ്യ നിശ്ചയോ മേ തദാഭവത്
 13 സത്കൃതശ് ചാന പാനാഭ്യാം ആച്ഛന്നോ ലബ്ധസത്ക്രിയഃ
 അഞ്ജലിം മുർധ്നി സന്ധായ തൗ സന്ദേശം അചോദയം
 14 ധരൻ ബാണോചിതേനൈക പാണിനാ ശ്രഭലക്ഷണം
 പാദം ആനമയൻ പാർഥഃ കേശവം സമചോദയത്
 15 ഇന്ദ്രകേതുർ ഇവോത്ഥായ സർവാഭരണഭൂഷിതഃ
 ഇന്ദ്രവീര്യോപമഃ കൃഷ്ണഃ സംവിഷ്ണോ മാഭ്യഭാഷത
 16 വാചം സ വദതാം ശ്രേഷ്ഠോ ഹ്യാദിനീം വചനക്ഷമാം

ത്രാസനീം ധാർതരാഷ്ട്രാണാം മൃദുപൂർവ്വം സുദാരുണാം
 17 വാചം താം വചനാർഹസ്യ ശിക്ഷാക്ഷര സമന്വിതാം
 അശ്രൗഷം അഹം ഇഷ്ടാർഥാം പശ്യാദ് യുദ്ധേ ശോഷിണീം
 18 [വാസ്യ]
 സഞ്ജയേദം വചോ ബ്രൂയാ യുതരാഷ്ട്രം മനീഷിണം
 ശൃണ്വതഃ കുരുമുഖ്യസ്യ ദ്രോണസ്യാപി ച ശൃണ്വതഃ
 19 യജധം വിപുലൈർ യജൈന്തർ വിപ്രേഭ്യോ ദത്തദക്ഷിണാഃ
 പുനൈർ ദാരൈശ് ച മോദധം മഹദ് വോ ഭയം ആഗതം
 20 അർഥാംസ് ത്യജത പാത്രേഭ്യഃ സുതാൻ പ്രാപ്ത കാമജാൻ
 പ്രിയം പ്രിയേഭ്യശ് ചരത രാജാ ഹി ത്വരതേ ജയേ
 21 ജ്ഞം ഏതത് പ്രവൃദ്ധം മേ ഹൃദയാൻ നാപസർപതി
 യദ് ഗോവിന്ദേതി ചക്രോഗ കൃഷ്ണാ മാം ദൂരവാസിനം
 22 തേജോമയം ദൂരാധർഷം ഗാണധീവം യസ്യ കാർമുകം
 മദ്വിതിയേന തേനേഹ വൈരം വഃ സവ്യസാചിനാ
 23 മദ്വിതിയം പുനഃ പാർഥം കഃ പ്രാർഥയിതും ഇച്ഛതി
 യോ ന കാലപരീതോ വാപ്യ് അപി സാക്ഷാത് പുരന്ദരഃ
 24 ബാഹുഭ്യോ ഉദ്രഹേദ് ഭൂമിം ദഹേത് ക്രുദ്ധ ഇമാഃ പ്രജാഃ
 പാതയേത് ത്രിദിവാദ് ദേവാൻ യോ ഹ്വർജ്ജനം സമരേ ജയേത്
 25 ദേവാസുരമനുഷ്യേഷു യക്ഷഗന്ധർവഭോഗിഷു
 ന തം പശ്യാമ്യ് അഹം യുദ്ധേ പാണ്ഡവം യോ ഹ്വർജ്ജയാദ് രണേ
 26 യത് തദ് വിരാടനഗരേ ശ്രൂയതേ മഹദ് അദ്ഭുതം
 ഏകസ്യ ച ബഹുനാം ച പര്യാപ്തം തന്നിദർശനം
 27 ഏകേന പാണ്ഡുപുത്രേണ വിരാടനഗരേ യദാ
 ഭഗ്നാഃ പലായന്ത ദിശഃ പര്യാപ്തം തന്നിദർശനം
 28 ബലം വീര്യം ച തേജശ് ച ശീഘ്രതാ ലഘുഹസ്തതാ
 അവിഷാദശ് ച ധൈര്യം ച പാർഥാൻ നാനൃഥ വിദ്യതേ
 29 ഇത്യ് അബ്രവീദ് യുഷീകേശഃ പാർഥം ഉദ്ധർഷയൻ ഗിരാ
 ഗർജൻ സമയവർഷീവ ഗഗനേ പാകശാസനഃ
 30 കേശവസ്യ വചഃ ശ്രുത്വാ കിരീടീ ശ്വേതവാഹനഃ
 അർജ്ജുനസ് തൻ മഹദ് വാക്യം അബ്രവീൽ ലോമഹർഷണം

അധ്യായം 59

1 [വി]

സജയസ്യ വചഃ ശ്രുത്വാ പ്രജ്ഞാ ചക്ഷുർ നരേശ്വരഃ
 തതഃ സംഖ്യാതും ആരേഭേ തദ് വചോ ഗുണദോഷതഃ
 2 പ്രസംഖ്യായ ച സൗക്ഷ്മ്യേണ ഗുണദോഷാൻ വിചക്ഷണഃ
 യഥാവൻ മതിതത്ത്വേന ജയ കാമഃ സുതാൻ പ്രതി
 3 ബലാബലേ വിനിശ്ചിത്യ യഥാതഥ്യേന ബുദ്ധിമാൻ
 ശക്തിം സംഖ്യാതും ആരേഭേ തദാ വൈ മനുജാധിപഃ
 4 ദേവ മാനുഷയോഃ ശക്ത്യാ തേജസാ ചൈവ പാണ്ഡവാൻ
 കരൂൺ ശക്ത്യാൽപതരയാ ദുര്യോധനം അഥാബ്രവീത്
 5 ദുര്യോധനേയം ചിന്താ മേ ശശ്വൻ നാപ്യ് ഉപശാമ്യതി
 സത്യം ഹ്യ് ഏതദ് അഹം മന്യേ പ്രത്യക്ഷം നാനമാനതഃ
 6 ആത്മജേഷു പരം സ്നേഹം സർവഭൂതാനി കർവതേ
 പ്രിയാണി ചൈഷാം കർവന്തി യഥാശക്തി ഹിതാനി ച
 7 ഏവം ഏവോപകർതൂണാം പ്രായശോ ലക്ഷയാമഹേ
 ഇച്ഛന്തി ബഹുലം സന്തഃ പ്രതികർതും മഹത് പ്രിയം
 8 അഗ്നിഃ സാചിവ്യ കർതാ സ്യാത് ഖാണ്ഡവേ തത് കൃതം സ്മരൻ
 അർജ്ജുനസ്യാതിഭീമേ fസ്തിൻ കരു പാണ്ഡുസമാഗമേ
 9 ജാതഗൃധ്യാഭിപന്നാശ് ച പാണ്ഡവാനാം അനേകശഃ
 ധർമാദയോ ഭവിഷ്യന്തി സമാഹൃതാ ദിവൗകസഃ
 10 ഭീഷ്മദ്രോണകൃപാദീനാം ഭയാദ് അശനിസംമിതം
 രിരക്ഷിഷന്തഃ സംരംഭം ഗമിഷ്യന്തിതി മേ മതിഃ
 11 തേ ദേവ സഹിതാഃ പാർഥാ ന ശക്യാഃ പ്രതിവീക്ഷിതും
 മാനുഷേണ നരവ്യാഘ്രോ വീര്യവന്തോ fസ്തുപാരഗാഃ
 12 ദുരാസദം യസ്യ ദിവ്യം ഗാണ്ഡീവം ധനുർ ഉത്തമം
 വാരുണൗ ചാക്ഷയൗ ദിവ്യൗ ശരപൂർണൗ മഹേഷുധി
 13 വാനരശ് ച ധ്വജോ ദിവ്യോ നിഃസംഗോ ധൂമവദ് ഗതിഃ
 രഥശ് ച ചതുരന്തായാം യസ്യ നാസ്തി സമസ് ത്വിഷാ
 14 മഹാമേഘനിഭശ് ചാപി നിർഘോഷഃ ശ്രൂയതേ ജനൈഃ
 മഹാശനി സമഃ ശബ്ദഃ ശാന്ത്രവാണാം ഭയങ്കരഃ
 15 യം ചാതിമാനുഷം വീര്യേ കൃത്യോ ലോകോ വ്യവസൃതി
 ദേവാനാം അപി ജേതാരം യം വിദുഃ പാർഥിവാ രണേ
 16 ശതാനി പഞ്ച ചൈവേഷുൻ ഉദപന് ഇവ ദൃശ്യതേ

നിമേഷാന്തരമാത്രേണ മുഞ്ചൻ ദൂരം ച പാതയൻ
 17 യം ആഹ ഭീഷ്മോ ദ്രോണസ് ച കൃപോ ദ്രൗണിസ് തഥൈവ ച
 മദ്രാജസ് തഥാ ശല്യോ മധ്യസ്ഥാ യേ ച മാനവാഃ
 18 യുദ്ധായാവസ്ഥിതം പാർഥം പാർഥിവൈർ അതിമാനശ്ചൈഃ
 അശക്യം റഥശാർദ്ദൂലം പരാജേതും അരിന്ദമം
 19 ക്ഷിപത്യ ഏകേന വേഗേന പഞ്ചബാണശതാനി യഃ
 സദൃശം ബാഹുവീര്യേണ കാർതവീര്യസ്യ പാണ്ഡവം
 20 തം അർജുനം മഹേഷ്യാസം മഹേന്ദ്രോപേന്ദ്ര രക്ഷിതം
 നിഘ്നന്തം ഇവ പശ്യാമി വിമർദ്ദേ ിസ്തിൻ മഹാമൃധേ
 21 ഇത്യ ഏവം ചിന്തയൻ കൃഷ്ണം അഹോരാത്രാണി ഭാരത
 അനിദ്രോ നിഃസുഖശ് ചാസ്തി കുരൂണാം ശമ ചിന്തയാ
 22 ക്ഷയോദയോ ിയം സുമഹാൻ കുരൂണാം പ്രത്യുപസ്ഥിതഃ
 അസ്യ ചേത് കലഹസ്യാന്തഃ ശമാദ് അന്യോ ന വിദ്യതേ
 23 ശമോ മേ രോചതേ നിത്യം പാർഥൈസ് താത ന വിഗ്രഹഃ
 കരുദ്യോ ഹി സദാ മന്യേ പാണ്ഡവാഞ് ശക്തിമത്തരാൻ

അധ്യായം 60

1 [വ]

പിതർ ഏതദ് വചഃ ശ്രുത്യാ ധാർതരാഷ്ടോ ിത്യമർഷണഃ
 ആയായ വിപുലം ക്രോധം പുനർ ഏവേദം അബ്രവീത്
 2 അശക്യാ ദേവ സചിവാഃ പാർഥാഃ സ്യൂർ ഇതി യദ് ഭവാൻ
 മന്യതേ തദ്ഭയം വ്യേതു ഭവതോ രാജസത്തമ
 3 അകാമ ദ്രേഷസന്യോഗാദ് രോഹാൽ ലോഭാച് ച ഭാരത
 ഉപേക്ഷയാ ച ഭാവാനാം ദേവാ ദേവത്വം ആപ്സവൻ
 4 ഇതി ദൈവപായനോ വ്യാസോ നാരദശ് ച മഹാതപഃ
 ജാമദഗ്ന്യശ് ച രാമോ നഃ കഥാം അകഥയത് പുരാ
 5 നൈവ മാനുഷവദ് ദേവാഃ പ്രവർത്തന്തേ കദാ ചന
 കാമാൽ ലോഭാദ് അനുക്രോശാദ് ദ്രേഷാച് ച ഭരതർഷഭ
 6 യദി ഹ്യ് അഗ്നിശ് ച വായുശ് ച ധർമ്മ ഇന്ദ്രോ ിശിനാവ് അപി
 കാമയോഗാത് പ്രവർത്തേൻ ന പാർഥാ ദുഃഖം ആപ്ലയുഃ
 7 തസ്മാൻ ന ഭവതാ ചിന്താ കാര്യേഷാ സ്യാത് കദാ ചന
 ദൈവേഷ് അപേക്ഷകാ ഹ്യ് ഏതേ ശശ്വദ് ഭാവേഷു ഭാരത
 8 അഥ ചേത് കാമസന്യോഗാദ് ദ്രേഷാൽ ലോഭാച് ച ലക്ഷ്യതേ
 ദേവേഷു ദേവ പ്രാമാണ്യം നൈവ തദ് വിക്രമീഷ്യതി
 9 മയാഭിമന്ത്രിതഃ ശശ്വജ് ജാതവേദാഃ പ്രശംസതി
 ദിധക്ഷുഃ സകലാംൽ ലോകാൻ പരിക്ഷിപ്യ സമന്തതഃ
 10 യദ് വാ പരമകം തേജോ യേന യുക്താ ദിവൗകസഃ
 മമാപ്യ് അനുപമം ഭൂയോ ദേവേഭ്യോ വിദ്ധി ഭാരത
 11 പ്രദീര്യമാണാം വസുധാം ഗിരീണാം ശിഖരാണി ച
 ലോകസ്യ പശ്യതോ രാജൻ സ്ഥാപയാമ്യ് അഭിമന്ത്രണാത്
 12 ചേതനാചേതനസ്യാസ്യ ജംഗമ സ്ഥാവരസ്യ ച
 വിനാശായ സമുത്പന്നം മഹാഘോരം മഹാസ്വനം
 13 അശ്ശവർഷം ച വായും ച ശമയാമീഹ നിത്യഃ
 ജഗതഃ പശ്യതോ ിഭീക്ഷ്ണം ഭൂതാനാം അനുകമ്പയാ
 14 സ്തംഭിതാസ് അപ്സ ഗച്ഛന്തി മയാ രഥപദാതയഃ
 ദേവാസുരാണാം ഭാവാനാം അഹം ഏകഃ പ്രവർത്തിതാ
 15 അക്ഷൗഹിണീഭിർ യാൻ ദേശാൻ യാമി കാര്യേണ കേന ചിത്
 തത്രാപോ മേ പ്രവർത്തന്തേ യത്ര യത്രാഭികാമയേ
 16 ഭയാനി വിഷയേ രാജൻ വ്യാലാദീനി ന സന്തി മേ

മത്തഃ സുപ്താനി ഭൂതാനി ന ഹിംസന്തി ഭയങ്കരാഃ
 17 നികാമവർണീ പർജന്യോ രാജൻ വിഷയവാസിനാം
 ധർമിഷ്ടാശ് ച പ്രജാഃ സർവാ ഈതയശ് ച ന സന്തി മേ
 18 അശ്വിനാവ് അഥ വായുഗ്നീ മരുദ്ഭിഃ സഹ വൃത്രഹാ
 ധർമശ് ചൈവ മയാ ദ്വിഷ്ടാൻ നോത്സഹന്തേ ദ്ഭിരക്ഷിതും
 19 യദി ഹ്യ് ഏതേ സമർഥാഃ സ്യൂർ മദ് ദ്വിഷസ് ത്രാതും ഓജസാ
 ന സ്മൃത്രയോദശ സമാഃ പാർഥാ ദുഃഖം അവാപ്ലയുഃ
 20 നൈവ ദേവാ ന ഗന്ധർവാ നാസുരാ ന ച രാക്ഷസാഃ
 ശക്താസ് ത്രാതും മയാ ദ്വിഷ്യം സത്യം ഏതദ് ബ്രവീമി തേ
 21 യദ് അഭിധ്യായ് അഹം ശശ്വച് ഛുഭം വാ യദി വാശ്രുഭം
 നൈതദ് വിപന്നപൂർവം മേ മിത്രേഷ് അരിഷ്ട ചോഭയോഃ
 22 ഭവിഷ്യതീദം ഇതി വാ യദ് ബ്രവീമി പരന്തപ
 നാന്യഥാ ഭൂതപൂർവം തത് സത്യവാഗ് ഇതി മാം വിദുഃ
 23 ലോകസാക്ഷികം ഏതൻ മേ മാഹാത്മ്യം ദിഷ്ട്വ വിശ്രുതം
 ആശ്വാസനാർഥം ഭവതഃ പ്രോക്തം ന ശ്ലാഘയാ നൃപ
 24 ന ഹ്യ് അഹം ശ്ലാഘനോ രാജൻ ഭൂതപൂർവഃ കദാ ചന
 അസദ് ആചരിതം ഹ്യ് ഏതദ് യദ് ആത്മാനം പ്രശംസതി
 25 പാണ്ഡവാംശ് ചൈവ മത്സ്യാംശ് ച പാണ്ഡാലാൻ കേകയൈഃ സഹ
 സാത്യകിം വാസുദേവം ച ശ്രോതാസി വിജിതാൻ മയാ
 26 സരിതഃ സാഗരം പ്രാപ്യ യഥാ നശ്യന്തി സർവശഃ
 തഥൈവ തേ വിനക്ഷ്യന്തി മാം ആസാദ്യ സഹാന്വയാഃ
 27 പരാ ബുദ്ധിഃ പരം തേജോ വീര്യം ച പരമം മയി
 പരാ വിദ്യാ പരോ യോഗോ മമ തേഭ്യോ വിശിഷ്യതേ
 28 പിതാമഹശ് ച ദ്രോണശ് ച കൃപഃ ശല്യഃ ശലസ് തഥാ
 അസ്തേഷു യത് പ്രജാനന്തി സർവം തൻ മയി വിദ്യതേ
 29 ഇത്യ് ഉക്ത്വാ സഞ്ജയം ഭൂയഃ പര്യപ്ലുത ഭാരത
 ജ്ഞാത്വാ യുധിഷ്ഠിഃ കാര്യാണി പ്രാപ്തകാലം അരിന്ദമ

അധ്യായം 61

1 [വി]

തഥാ ഇ പൃച്ഛന്തം അതീവ പാർഥാൻ; വൈചിത്രവീര്യം തം അചിന്തയിത്യാ

ഉവാച കർണോ യുതരാഷ്ട്ര പുത്രം; പ്രഹർഷയൻ സംസദി കൗരവാണാം

2 മിഥ്യാപ്രതിജ്ഞായ മയാ യദ് അസ്തം; രാമാദ് യുതം ബ്രഹ്മ പുരം പുരസ്താത്

വിജ്ഞായ തേനാസ്മി തദൈവം ഉക്തസ്; തവാന്ത കാലേ ഹ്വപ്രതിഭാസ്യതീതി

3 മഹാപരായേ ഹ്യ് അപി സംനതേന; മഹർഷിണാഹം ഗൃണോ ച ശക്തഃ

ശക്തഃ പ്രദഗ്ധം ഹ്യ് അപി തിമതേജാഃ; സ സാഗരാം അപ്യ് അവനിം

മഹർഷിഃ

4 പ്രസാദിതം ഹ്യ് അസ്യ മയാ മനോ ഹ്വഭൂച്; ഹൃശ്രേഷ്ഠയാ സ്വേന ച പൗര

ഷേണ

തതസ് തദ് അസ്തം മമ സാവശേഷം; തസ്മാത് സമർഥോ ഹ്വസ്മി മമൈഷ ഭാരഃ

5 നിമേഷ മാത്രം തം ജ്ഞിപ്രസാദഃ; അവാപ്യ പാഞ്ചാല കരൂഷ്മമത്സ്യാൻ

നിഹത്യ പാർഥാംഗ് ച സപുത്രപൗത്രാംതഃ; ലോകാൻ അഹം ശസ്ത്രജിതാൻ

പ്രപത്സ്യേ

6 പിതാമഹസ് തിഷ്ഠതു തേ സമീപേ; ദ്രോണഗ് ച സർവേ ച നരേന്ദ്രമുഖ്യാഃ

യഥാപ്രധാനേന ബലേന യാത്യാഃ; പാർഥാൻ ഹനിഷ്യാമി മമൈഷ ഭാരഃ

7 ഏവം ബ്രുവാണം തം ഉവാച ഭീഷ്മഃ; കിം കത്ഥസേ കാലപരീത ബുദ്ധേ

ന കർണ ജാനാസി യഥാ പ്രധാനേ; ഹതേ ഹതാഃ സ്മൂർ യുതരാഷ്ട്ര പുത്രം;

8 യത് ഖാണ്ഡവം ദാഹയതാ കൃതം ഹി; കൃഷ്ണ ദ്വിതീയേന ധനഞ്ജയേന

ശ്രുതൈവ തത് കർമ നിയന്തം ആത്മാഃ; ശക്യസ് ത്വയാ വൈ സഹ ബാസ

വേന

9 യാ ചാപി ശക്തിം ത്രിദശാധിപസ് തേ; ദദൗ മഹാമാ ഭഗവാൻ മഹേന്ദ്രഃ

ഭസ്മീകൃതാം താം പതിതാം വിശീർണാം; ചക്രാഹതാം ദ്രക്ഷ്യസി കേശവേന

10 യസ് തേ ശരഃ സർപമുഖോ വിഭാതി; സദാഗ്ര്യ മാലൈർ മഹിതഃ പ്രയത്നാത്

സ പാണ്ഡുപുത്രാഭിഹതഃ ശരൗഘൈഃ; സഹ ത്വയാ യാസ്യതി കർണ നാശം

11 ബാണസ്യ ഭൗമസ്യ ച കർണ ഹന്താ; കിരീടിനം രക്ഷതി വാസുദേവഃ

യസ് ത്വാദൃശാനാം ച ഗരീയസാം ച; ഹന്താ രിപുണാം തുമുലേ പ്രഗാശേ

12 [കർണ]

അസംശയം വൃഷ്ണീപതിർ യഥോക്തസ്; തഥാ ച ഭൂയഗ് ച തതോ മഹാത്മാ

അഹം യദ് ഉക്തഃ പരഷം തു കിം ചിത്; പിതാമഹസ് തസ്യ ഫലം ശൃണോതു

13 ന്യസ്യാമി ശ്യാണി ന ജാതു സംഖ്യേ; പിതാമഹോ ദ്രക്ഷ്യതി മാം സഭായാം

ത്വയി പ്രശാന്തേ തു മമ പ്രഭാവം; ദ്രക്ഷ്യന്തി സർവേ ഭൂവി ഭൂമിപാലാഃ

14 ഇത്യ് ഏവം ഉക്ത്വാ സ മഹാധനുഷ്ഠാൻ; ഹിത്വാ സഭാം സ്വം ഭവനം ജഗാമ
 ഭീഷ്മസ് തു ദുര്യോധനം ഏവ രാജൻ; മധ്യേ കരൂണാം പ്രഹസന്ന് ഉവാച
 15 സത്യപ്രതിജ്ഞഃ കില സൂതപുത്രസു; തഥാ സ ഭാരം വിഷഹേത കസ്താത്
 വ്യൂഹം പ്രതിവ്യൂഹ്യ ശിരാംസി ഭിത്ത്വാ; ലോകക്ഷയം പശ്യത ഭീമസേനാത്
 16 ആവന്ത്യകാലിംഗജയദ്രഥേഷു; വേദിധജേ തിഷ്ഠതി ബാഹ്ലികേ ച
 അഹം ഹനിഷ്യാമി സദാ പരേഷാം; സഹസ്രശശ് ചായുതശശ് ച യോധാൻ
 17 യദൈവ രാമേ ഭഗവത്യ് അനിന്ദേ; ബ്രഹ്മ ബ്രൂവാണഃ കൃതവാംസ് തദ് അസ്തം
 തദൈവ ധർമ്മശ് ച തപശ് ച നഷ്ടം; വൈകർത്തനസ്യാധമ പുരുഷസ്യ
 18 അഥോക്ത വാക്യേ നൃപതൗ തു ഭീഷ്മേ; നിക്ഷിപ്യ ശസ്ത്രാണി ഗതേ ച കർണേ
 വൈചിത്രവീര്യസ്യ സുതോ fൽപബുദ്ധീർ; ദുര്യോധനഃ ശാന്തനവം ബഭാഷേ

അധ്യായം 62

1 [ദൂർ]

സദൃശാനാമം മനുഷ്യേഷു സർവേഷാം തുല്യജന്മനാം

കഥം ഏകാന്തതസ് തേഷാം പാർഥാനാം മന്യസേ ജയം

2 സർവേ സു സമജാതീയാഃ സർവേ മാനുഷയോനയഃ

ചിതാമഹ വിജാനീഷേ പാർഥേഷു വിജയം കഥം

3 നാഹം ഭവതി ന ദ്രോണേ ന കൃപേ ന ച ബാഹ്ലികേ

അന്യേഷു ച നരേന്ദ്രേഷു പരാക്രമ്യ സമാരഭേ

4 അഹം വൈകർതനഃ കർണോ ഭ്രാതാ ദുഃശാസനസ് ച മേ

പാണ്ഡവാൻ സമരേ പഞ്ച ഹനിഷ്യാമഃ ശിതൈഃ ശരൈഃ

5 തതോ രാജൻ മഹായജ്ഞൈർ വിവിധൈർ ഭൂരിദക്ഷിണൈഃ

ബ്രാഹ്മണാംസ് തർപയിഷ്യാമി ഗോഭിർ അശ്വൈർ ധനേന ച

6 ശക്നീനാം ഇഹാർഥായ പാശം ഭൂമാവ് അയോജയത്

കശ് ചിച് ഛരാകനികസ് താഥ പൂർവേഷാം ഇതി ശുശ്രൂമ

7 തസ്മിൻ ദ്വൗ ശക്നൗ ബദ്ധൗ യുഗപത് സമപൗരൂഷൗ

താവ് ഉപാദായ തം പാശം ജഗതഃ ഖചരാവ് ഉഭൗ

8 തൗ വിഹായസം ആക്രാന്തൗ ദൃഷ്ട്വാ ശാകനികസ് തദാ

അന്വധാവദ് അനിർവിണ്ണോ യേന യേന സു ഗച്ഛതഃ

9 തഥാ തം അനുധാവന്തം മൃഗയം ശക്നാർഥിനം

ആശ്രമസേഥാ മുനിഃ കശ് ചിദ് ദദർശാഥ കൃതാഹ്നികഃ

10 താവ് അന്തരീക്ഷഗൗ ശീഘ്രം അനുയാന്തം മഹീ ചരം

ശ്ലോകേനാനേന കൗരവ്യ പപ്രച്ഛ സ മുനിസ് തദാ

11 വിചിത്രം ഇദം ആശ്ചര്യം മൃഗഹൻ പ്രതിഭാതി മേ

പ്ലവമാനൗ ഹി ഖചരൗ പദാതിർ അനുധാവസി

12 [ഷാകനിക]

പാശം ഏകം ഉഭാവ് ഏതൗ സഹിതൗ ഹരതോ മമ

യത്ര വൈ വിവദിഷ്യേതേ തത്ര മേ വശം ഏഷ്യതഃ

13 തൗ വിവാദം അനുപ്രാപ്തൗ ശക്നൗ മൃത്യുസന്ധിതൗ

വിഗൃഹ്യ ച സുദൂർബ്ബദ്ധി പൃഥിവ്യാം സംനിപേതതഃ

14 തൗ യുധുമാനൗ സംരണ്ണൗ മൃത്യുപാശവശാസനഗൗ

ഉപന്യത്യാപരിജ്ഞാതോ ജഗ്രാഹ മൃഗയസ് തദാ

15 ഏവം യേ ജ്ഞാതയോ ിർഥേഷു മിഥോ ഗച്ഛന്തി വിഗ്രഹം

തേ മിത്രവശം ആയാന്തി ശക്നാവ് ഇവ വിഗ്രഹാത്

16 സംഭോജനം സങ്കമനം സമ്പ്രശ്നോ ിഥ സമാഗമഃ
 ഏതാനി ജ്ഞാതികാര്യാണി ന വിരോധഃ കദാ ചന
 17 യസ്തിൻ കാലേ സുമനസഃ സർവേ വൃദ്ധാൻ ഉപാസതേ
 സിംഹമുക്തം ഇവാരണ്യം അപ്രയുഷ്യാ ഭവന്തി തേ
 18 യേ ിർഥം സന്തതം ആസാദ്യ ദീനാ ഇവ സമാസതേ
 ശ്രീയം തേ സമ്പ്രയച്ഛന്തി ദിഷദ്ഭ്യോ ഭരതർഷഭ
 19 ധൂമായന്തേ വ്യപേതാനി ജലന്തി സഹിതാനി ച
 ധൃതരാഷ്ട്രോൽമുകാനീവ ജ്ഞാതയോ ഭരതർഷഭ
 20 ഇദം അന്യത് പ്രവക്ഷ്യാമി യഥാദൃഷ്ടം ഗിരൗ മയാ
 ശ്രുത്വാ തദ് അപി കൗരവ്യ യഥാ ശ്രേയസ് തഥാ കരു
 21 വയം കിരാതൈഃ സഹിതാ ഗച്ഛാമോ ഗിരിം ഉത്തരം
 ബ്രാഹ്മണൈർ ദേവകൽപൈശ് ച വിദ്യാ ജംഭക വാതികൈഃ
 22 കഞ്ജ ഭൂതം ഗിരിം സർവം അഭിതോ ഗന്ധമാദനം
 ദീപ്യമാനൗഷധി ഗണം സിദ്ധഗന്ധർവസേവിതം
 23 തത്ര പശ്യാമഹേ സർവേ മധു പീതം അമാക്ഷികം
 മരു പ്രപാതേ വിഷമേ നിവിഷ്ടം കംഭസംമിതം
 24 ആശീവിഷൈ രക്ഷ്യമാണം കണ്ഠേര ദയിതം ഭൃശം
 യത് പ്രാഗ്യ പുരുഷോ മർത്യോ അമരത്വം നിഗച്ഛതി
 25 അചക്ഷുർ ലഭതേ ചക്ഷുർ വൃദ്ധോ ഭവതി വൈ യുവാ
 ഇതി തേ കഥയന്തി സു ബ്രാഹ്മണാ ജംഭ സാധകാഃ
 26 തതഃ കിരാതാസ് തദ് ദൃഷ്ട്വാ പ്രാർഥയന്തോ മഹീപതേ
 വിനേശൂർ വിഷമേ തസ്തിൻ സസർപേ ഗിരിഗഹവരേ
 27 തഥൈവ തവ പുത്രോ ിയം പൃഥിവീം ഏക ഇച്ഛതി
 മധു പശ്യതി സംമോഹാത് പ്രപാതം നാനപശ്യതി
 28 ദുര്യോധനോ യോദ്ധുമനഃ സമരേ സവ്യസാചിനാ
 ന ച പശ്യാമി തേജോ ിസ്യ വിക്രമം വാ തഥാവിധം
 29 ഏകേന രഥം ആസ്മായ പൃഥിവീ യേന നിർജിതാ
 പ്രതീക്ഷമാണോ യോ വീരഃ ക്ഷമതേ വിക്ഷിതം തവ
 30 ഭൂപദോ മത്സ്യരാജശ് ച സങ്ക്രദ്ധശ് ച ധനഞ്ജയഃ
 ന ശേഷയേയഃ സമരേ വായുയുക്താ ഇവാഗന്തഃ
 31 അങ്കേ കരുഷ്യ രാജാനം ധൃതരാഷ്ട്ര യുധിഷ്ഠിരം
 യുധ്യതോർ ഹി ദ്യയോർ യുദ്ധേ നൈകാന്തേന ഭവേജ് ജയഃ

അധ്യായം 63

1 [ധൃ]

ദുര്യോധന വിജാനീഹി യത് ത്യാം വക്ഷ്യാമി പുത്രക
ഉത്പഥം മന്യസേ മാർഗം അനഭിജ്ഞ ഇവാധൃഗഃ
2 പഞ്ചാനാം പാണ്ഡുപുത്രാണാം യത് തേജഃ പ്രമിമീഷസി
പഞ്ചാനാം ഇവ ഭൂതാനാം മഹതാം സുമഹാത്മനാം
3 യുധിഷ്ഠിരം ഹി കൗന്തേയം പരം ധർമ്മം ഇഹാസ്ഥിതം
പരാം ഗതിം അസമ്പ്രേക്ഷ്യ ന ത്യാം വേത്തും ഇഹാർഹസി
4 ഭീമസേനം ച കൗന്തേയം യസ്യ നാസ്തി സമോ ബലേ
രണാന്തകം തർകയസേ മഹാവാരതം ഇവ ദ്രുമഃ
5 സർവശസ്ത്രഭൂതാം ശ്രേഷ്ഠം മേഠം ശിഖരിണാം ഇവ
യുധി ഗാണ്ഡീവധനാനം കോ ന യുധ്യേത ബുദ്ധിമാൻ
6 ധൃഷ്ടദ്യുമ്നസ് ച പാണ്ഡാല്യഃ കം ഇവാദ്യ ന ശാന്തയേത്
ശത്രുമധ്യേ ശരാൻ മുഞ്ചൻ ദേവരാഡ് അശനീം ഇവ
7 സാത്യകിൺ ചാപി ദുർധർഷഃ സംമതോ ഽസകവൃഷ്ണീഷു
ധ്യാംസയിഷ്യതി തേ സേനാം പാണ്ഡവേയ ഹിതേ രതഃ
8 യഃ പുനഃ പ്രതിമാനേന ത്രിംഗുലം ലോകാൻ അതിരിച്യതേ
തം കൃഷ്ണം പുണ്ഡരീകാക്ഷം കോ ന യുധ്യേത ബുദ്ധിമാൻ
9 ഏകതോ ഹ്യ് അസ്യ ദാരാശ് ച ജ്ഞാതയശ് ച സ ബാസവഃ
ആത്മാ ച പൃഥിവീ ചേയം ഏകതശ് ച ധനഞ്ജയഃ
10 വാസുദേവോ ഽപി ദുർധർഷോ യതാത്മാ യത്ര പാണ്ഡവഃ
അവിഷഹ്യം പൃഥിവ്യാപി തദ് ബലം യത്ര കേശവഃ
11 തിഷ്ഠ താത സതാം വാക്യേ സുഹൃദാം അർഥവാദിനാം
വൃദ്ധം ശാന്തനവം ഭീഷ്മം തിതിക്ഷസ്വ പിതാമഹം
12 മാം ച ബ്രൂവാണം ശുശ്രൂഷ ക്ഷത്രണാം അർഥവാദിനം
ദ്രോണം കൃപം വികർണം ച മഹാരാജം ച ബാഹ്ലികം
13 ഏതേ ഹ്യ് അപി യഥൈവാഹം മത്തും അർഹസി താംസ് തഥാ
സർവേ ധർമ്മവിദോ ഹ്യ് ഏതേ ഇല്യസ്നേഹാശ് ച ഭാരത
14 യത് തദ് വിരാടനഗരേ സഹ ഭ്രാതൃഭീർ അഗ്രതഃ
ഉത്പജ്യ ഗഃ സുസന്ത്രസ്തം ബലം തേ സമശീര്യത
15 യച് ചൈവ തസ്മിൻ നഗരേ ശ്രൂയതേ മഹദ് അദ്ഭുതം
ഏകസ്യ ച ബഹുനാം ച പര്യാപ്തം തന്നിദർശനം
16 അർജുനസ് തത് തഥാകാർഷീത് കിം പുനഃ സർവ ഏവ തേ

സ ഭ്രാതൃൻ അഭിജാനീഹി വൃത്തയാ ച പ്രതിപാദയ

അധ്യായം 64

1 [വ]

ഏവം ഉക്തോ മഹാപ്രാജ്ഞോ ധൃതരാഷ്ട്രഃ സുയോധനം
 പുനർ ഏവ മഹാഭാഗഃ സഞ്ജയം പര്യച്ഛത
 2 ബ്രൂഹി സഞ്ജയ യച്ഛേഷം വാസുദേവാദ് അനന്തരം
 യദ് അർജുന ഉവാച ത്യാം പരം കൗതൂഹലം ഹി മേ
 3 വാസുദേവ വചഃ ശ്രുത്വാ കന്തിപുത്രോ ധനഞ്ജയഃ
 ഉവാച കാലേ ദുർധർഷോ വാസുദേവസ്യ ശൃണ്വതഃ
 4 പിതാമഹം ശാന്തനവം ധൃതരാഷ്ട്രം ച സഞ്ജയ
 ദ്രോണം കൃപം ച കർണം ച മഹാരാജം ച ബാഹ്ലികം
 5 ദ്രുണിം ച സോമദത്തം ച ശകുനിം ചാപി സൗബലം
 ദുഃശാസനം ശലം ചൈവ പുരുമിത്രം വിവിംശതിം
 6 വികർണം ചിത്രസേനം ച ജയസേനം ച പാർഥിവം
 വിനാസവിനാദ് ആവന്ത്യൗ ദുർമുഖം ചാപി കൗരവം
 7 സൈന്ധവം ദുഃസഹം ചൈവ ഭൂരിശ്രവസം ഏവ ച
 ഭഗദത്തം ച രാജാനം ജലസന്ധം ച പാർഥിവം
 8 യേ ചാപ്യ് അന്യേ പാർഥിവാസ് തത്ര യോദ്ധുഃ സമാഗതാഃ കൗരവാണാം
 പ്രിയാർഥം
 മുമൂർഷവഃ പാണ്ഡവാൗ പ്രദിപ്തേഃ സമാനീതാ ധാർതരാഷ്ട്രേണ സൃത
 9 യഥാന്ത്യായം കൗശലം വന്ദനം ച; സമാഗതാ മദൃചനേന വാച്യഃ
 ഇദം ബ്രൂയാഃ സഞ്ജയ രാജമധ്യേ; സുയോധനം പാപകൃതാം പ്രധാനം
 10 അമർഷണം ദുർമതിം രാജപുത്രം; പാപാത്മാനം ധാർതരാഷ്ട്രം സുലുബ്ധം
 സർവം മമൈതദ് വചനം സമഗ്രം; സഹാമാത്യം സഞ്ജയ ശ്രാവയേഥാഃ
 11 ഏവം പ്രതിഷ്ഠാപ്യ ധനഞ്ജയോ മാഃ; തതോ ിർഥവദ് ധർമ്മവച്ഛാപി വാക്യം
 പ്രോവാചേദം വാസുദേവം സമീക്ഷ്യ; പാർഥോ ധീമാൽ ലോഹിതാന്തായതാ
 ക്ഷഃ
 12 യഥാ ശ്രുതം തേ വദതോ മഹാത്മനോ; മധു പ്രവിരസ്യ വചഃ സമാഹിതം
 തഥൈവ വാച്യം ഭവതാ ഹി മദൃചഃ; സമാഗതേഷു ക്ഷിതിപേഷു സർവശഃ
 13 ശരാണിധുമേ രഥനേമി നാദിതേ; ധനുഃ സ്രവേണാസ്തു ബലാപഹാരിണാ
 യഥാ ന ഹോമഃ ക്രിയതേ മഹാമൃധേ; തഥാ സമേത്യ പ്രയതധ്വം ആദൃതഃ
 14 ന ചേത് പ്രയച്ഛധ്വം അമിത്രാലാതിനോ; യുധിഷ്ഠിരസ്യാംശം അഭീപ്സീതം
 സ്വകം
 നയാമി വഃ സ്വാശ്വപദാതികഞ്ജരാൻ; ദിശം പിതൃണാം അശിവാം ശിരൈഃ

ശ്ലോകം:

15 തതോ ഹിം ആമന്ത്യ ചതുർഭുജം ഹരിഃ; ധനഞ്ജയം ചൈവ നമസ്യ സ ത്വരഃ
ജവേന സമ്പ്രാപ്ത ഇഹാമര ദൃതേ; തവാന്തികം പ്രാപയിതും വചോ മഹത്

അധ്യായം 65

1 [വ]

ദുര്യോധനേ ധാർതരാഷ്ട്രേ തദ് വചോ fപ്രതിനന്ദതി
ഇഷ്ടിംഭൃതേഷു സർവേഷു സമുത്തസ്ഥൂർ നരേശ്വരാഃ

2 ഉത്ഥിതേഷു മഹാരാജ പൃഥിവ്യാം സർവരാജസു
രഹിതേ സഞ്ജയം രാജാ പരിപ്രഷ്ടും പ്രചക്രമേ

3 ആശംസമാനോ വിജയം തേഷാം പുത്ര വശാനഗാഃ
ആത്മനശ് ച പരേഷാം ച പാണ്ഡവാനാം ച നിശ്ചയം

4 ഗാവൽഗണേ ബ്രൂഹി നഃ സാരഥൽഗുഃ സ്വസേനായാം യാവദ് ഇഹാസ്തി കിം
ചിത്

ത്വം പാണ്ഡവാനാം നിപുണം വേത്ഥ സർവം; കിം ഏഷാം ജ്യായഃ കിം ഉ
തേഷാം കനീയഃ

5 ത്വം ഏതയോഃ സാരവിത് സർവദർശീ; ധർമാർഥയോർ നിപുണോ നിശ്ചയ
ജ്ഞഃ

സ മേ പൃഷ്ടഃ സഞ്ജയ ബ്രൂഹി സർവം; യുധ്യമാനാഃ കതരേ fസ്തിൻ ന സന്തി

6 ന ത്വാം ബ്രൂയാം രഹിതേ ജാതു കിം ചിദ്; അസൂയാ ഹി ത്വാം പ്രസഹേത
രാജൻ

ആനയസ്വ പിതരം സംശിതവ്രതം; ഗാന്ധാരീം ച മഹിഷീം ആജമീഡ

7 തൗ തേ fസൂയാം വിനയേതാം നരേന്ദ്ര; ധർമജ്ഞൗ തൗ നിപുണൗ നിശ്ചയ
ജ്ഞൗ

തയോസ് തു ത്വാം സംമിധൗ തദ് വദേയം; കൃത്സം മതം വാസുദേവർജുനാഭ്യാം

8 തതസ് തൻ മതം ആജ്ഞായ സഞ്ജയസ്യാത്മജസ്യ ച

അഭ്യുപേത്യ മഹാപ്രാജ്ഞഃ കൃഷ്ണദൈവപായനോ fബ്രവിത്

9 സമ്പൃച്ഛതേ ധൃതരാഷ്ട്രായ സഞ്ജയ; ആചക്ഷ്യ സർവം യാവദ് ഏഷോ fന്യ
ക്തേ

സർവം യാവദ് വേത്ഥ തസ്തിൻ യഥാവദ്; യഥാത്ഥ്യം വാസുദേവേ fർജുനേ ച

അധ്യായം 66

1 [സ്]

അർജ്ജുനോ വാസുദേവശ് ച ധന്വിനൗ പരമാർചിതൗ
കാമാദ് അന്യത്ര സംഭ്രൂതൗ സർവാഭാവായ സംമിതൗ
2 ദ്യാം അന്തരം സമാസ്ഥായ യഥാ യുക്തം മനസിനഃ
ചക്രം തദ് വാസുദേവസ്യ മായയാ വർതതേ വിഭോ
3 സാപഹവം പാണ്ഡവേഷു പാണ്ഡവാനാം സുസംമതം
സാരാസാര ബലം ജ്ഞാത്യാ തത് സമാസേന മേ ശൃണു
4 നരകം ശംബരം ചൈവ കംസം ചൈദ്യം ച മാധവഃ
ജിതവാൻ ഘോരസങ്കാശാൻ ക്രീഡന് ഇവ ജനാർദനഃ
5 പൃഥിവീം ചാന്തരിക്ഷം ച ദ്യാം ചൈവ പുരുഷോത്തമഃ
മനസൈവ വിശിഷ്ടാത്മാ നയത്യ് ആത്മവശം വശീ
6 ഭൂയോ ഭൂയോ ഹി യദ് രാജൻ പൃച്ഛസേ പാണ്ഡവാൻ പ്രതി
സാരാസാര ബലം ജ്ഞാതും തൻ മേ നിഗദതഃ ശൃണു
7 ഏകതോ വാ ജഗത് കൃത്യം ഏകതോ വാ ജനാർദനഃ
സാരതോ ജഗതഃ കൃത്യാദ് അതിരിക്തോ ജനാർദനഃ
8 ഭസ്മ കര്യാജ് ജഗദ് ഇദം മനസൈവ ജനാർദനഃ
ന തു കൃത്യം ജഗച് ഛക്തം ഭസ്മ കർതും ജനാർദനം
9 യതഃ സത്യം യതോ ധർമ്മോ യതോ ഹ്രീർ ആർജവം യതഃ
തതോ ഭവതി ഗോവിന്ദോ യതഃ കൃഷ്ണസ് തതോ ജയഃ
10 പൃഥിവീം ചാന്തരിക്ഷം ച ദിവം ച പുരുഷോത്തമഃ
വിചേഷ്യതി ഭൂതാത്മാ ക്രീഡന് ഇവ ജനാർദനഃ
11 സ കൃത്യാ പാണ്ഡവാൻ സത്രം ലോകം സംമോഹയന് ഇവ
അധർമ്മനിരതാൻ മൃശാൻ ദഗ്ധും ഇച്ഛതി തേ സുതാൻ
12 കാലചക്രം ജഗച് ചക്രം യുഗചക്രം ച കേശവഃ
ആത്മയോഗേന ഭഗവാൻ പരിവർതയതേ fനിശം
13 കാലസ്യ ച ഹി മൃത്യോശ് ച ജംഗമ സ്ഥാവരസ്യ ച
ഈശതേ ഭഗവാൻ ഏകഃ സത്യം ഏതദ് ബ്രവിമി തേ
14 ഈശന് അപി മഹായോഗീ സർവസ്യ ജഗതോ ഹരിഃ
കർമാണ്യ് ആരഭതേ കർതും കീനാശ ഇവ ദുർബലഃ
15 തേന വഞ്ചയതേ ലോകാൻ മായായോഗേന കേശവഃ
യേ തം ഏവ പ്രപദ്യന്തേ ന തേ മുഹ്യന്തി മാനവാഃ

അധ്യായം 67

1 [ധൃ]

കഥം ത്വം മായവം വേതഥ സർവലോകമഹേശ്വരം
കഥം ഏനം ന വേദാഹം തൻ മമാചക്ഷ്യ സഞ്ജയ
2 വിദ്യാ രാജൻ ന തേ വിദ്യാ മമ വിദ്യാ ന ഹീയതേ
വിദ്യാ ഹീനസ് തമോ ധ്യന്യോ നാഭിജാനാതി കേശവം
3 വിദ്യയാ താത ജാനാമി ത്രിയുഗം മധുസൂദനം
കർതാരം അക്രതം ദേവം ഭൂതാനാം പ്രവോപ്യയം
4 ഗാവൽഗണേ fത്ര കാ ഭക്തിർ യാ തേ നിത്യാ ജനാർദനേ
യയാ ത്വം അഭിജാനാസി ത്രിയുഗം മധുസൂദനം
5 മായാം ന സേവേ ഭദ്രം തേ ന വൃഥാധർമ്മം ആചരേ
ശുദ്ധഭാവം ഗതോ ഭക്ത്യാ ശാസ്താദ് വേദ്മി ജനാർദനം
6 ദുര്യോധന ഹൃഷീകേശം പ്രപദ്യസ്വ ജനാർദനം
ആപ്ലോ നഃ സഞ്ജയസ് താത ശരണം ഗച്ഛ കേശവം
7 ഭഗവാൻ ദേവകീപുത്രോ ലോകം ചേൻ നിഹനിഷ്യതി
പ്രവദന് അർജുനേ സഖ്യം നാഹം ഗച്ഛേ fദ്യ കേശവം
8 [ത്സ്ര]

അവാഗ് ഗാന്ധാരി പുത്രാസ് തേ ഗച്ഛത്യ ഏഷ സുദർമതിഃ
ഈർഷ്യർ ദുരാത്മാ മാനീ ച ശ്രേയസാം വചനാതിഗഃ

9 [ഗ]

ഐശ്വര്യകാമദുഷ്ടാത്മൻ വൃദ്ധാനാം ശാസനാതിഗ
ഐശ്വര്യജീവിതേ ഹിത്യാ പിതരം മാം ച ബാലിഗ
10 വർധയൻ ദുർഹൃദാം പ്രീതിം മാം ച ശോകേന വർധയൻ
നിഹതോ ഭീമസേനേന സ്മർതാസി വചനം പിതുഃ
11 ദധിതോ fസി രാജൻ കൃഷ്ണസ്യ ധൃതരാഷ്ട്ര നിബോധ മേ
യസ്യ തേ സഞ്ജയോ ദൂതോ യസ് ത്വാം ശ്രേയസി യോക്ഷ്യതേ
12 ജാനാത്യ ഏഷ ഹൃഷീകേശം പുരാണം യച് ച വൈ നവം
ശുശ്രൂഷമാണം ഏകാഗ്രം മോക്ഷ്യതേ മഹതോ ഭയാത്
13 വൈചിത്രവീര്യ പുരുഷാഃ ക്രോധഹർഷതമോ വൃതാഃ
സിതാ ബഹുവിധൈഃ പാശൈർ യേ ന തുഷ്ടാഃ സ്വകൈർ ധനൈഃ
14 യമസ്യ വശം ആയാന്തി കാമമൂഢാഃ പുനഃ പുനഃ
അന്ധനേത്രോ യഥൈവാന്ധാ നീയമാനാഃ സ്വകർമഭിഃ
15 ഏഷ ഏകായനഃ പന്ഥാ യേന യാന്തി മനീഷിണഃ

തം ദൃഷ്ട്യാ മൃത്യും അത്യേതി മഹാംസ് തത്ര ന സജ്ജതേ
 16 അംഗസഞ്ജയ മേ ശംസ പനമാനം അകുതോഭയം
 യേന ഗത്യാ ഹൃഷീകേശം പ്രാപ്തയാം ശാന്തിം ഉത്തമാം
 17 നാകൃതാത്മാ കൃതാത്മാനം ജാതു വിദ്യാജ്ജനാർദനം
 ആത്മനസ് തു ക്രിയോപായോ നാന്യത്രേന്ദ്രിയ നിഗ്രഹാത്
 18 ഇന്ദ്രിയാണാം ഉദീർണാനാം കാമത്യാഗോ ിപ്രമാദതഃ
 അപ്രമാദോ ിവിഹിംസാ ച ജ്ഞാനയോനിർ അസംശയം
 19 ഇന്ദ്രിയാണാം യമേ യത്തോ ഭവ രാജന് അതന്ദ്രിതഃ
 ബുദ്ധിശ് ച മാ തേ ച്യവതു നിയച്ഛതാം യതസ് തതഃ
 20 ഏതജ്ജ്ഞാനം വിദുർ വിപ്രാ ശ്രവം ഇന്ദ്രിയധാരണം
 ഏതജ്ജ്ഞാനം ച പനമാശ് ച യേന യാന്തി മനീഷിണഃ
 21 അപ്രാപ്യഃ കേശവോ രാജന് ഇന്ദ്രിയാർ അജിതൈർ നൃഭിഃ
 ആഗമാധിഗതോ യോഗാദ് വശീതത്ത്വേ പ്രസീദതി

അധ്യായം 68

1 [ധൃ]

ഭൂയോ മേ പുണ്യരീകാക്ഷം സഞ്ജയാചക്ഷ്യ പൃച്ഛതേ
 നാമ കർമാർഥവിത് താത്ര പ്രാപ്തയാം പുരുഷോത്തമം
 2 ശ്രുതം മേ തസ്യ ദേവസ്യ നാമ നിർവചനം ശുഭം
 യാവത് തത്രാഭിജാനേ ിഹം അപ്രമേയോ ഹി കേശവഃ
 3 വസനാത് സർവഭൂതാനാം വസുത്വാദ് ദേവ യോനിതഃ
 വാസുദേവസ് തതോ വേദ്യോ വൃഷത്വാദ് വൃഷ്ണീർ ഉച്യതേ
 4 മൗനാദ് ധ്യാനാച് ച യോഗാച് ച വിദ്ധി ഭാരത മാധവം
 സർവതത്ത്വലയാച് ചൈവ മധുഹാ മധുസൂദനഃ
 5 കൃഷ്ണീർ ഭൂവാചകഃ ശബ്ദോ ണശ് ച നിർവൃതി വാചകഃ
 കൃഷ്ണസ് തദ്ഭാവയോഗാച് ച കൃഷ്ണോ ഭവതി ശാശ്വതഃ
 6 പുണ്യരീകം പരം ധാമ നിത്യം അക്ഷയം അക്ഷരം
 തദ്ഭാവാത് പുണ്യരീകാക്ഷോ ദസ്യ ത്രാസാജ് ജനാർദനഃ
 7 യതഃ സത്ത്വം ന ച്യവതേ യച് ച സത്ത്വാൻ ന ഹീയതേ
 സത്ത്വതഃ സാത്വതസ് തസ്താദ് അർഷഭാദ് വൃഷഭേക്ഷണഃ
 8 ന ജായതേ ജനിത്ര്യം യദ് അജസ് തസ്താദ് അനീകജിത്
 ദേവാനാം സ്വപ്രകാശത്വാദ് ദമാദ് ദാമോദരം വിദ്ഃ
 9 ഹർഷാത് സൗഖ്യാത് സുഖൈശ്വര്യാദ് യുഷീകേശത്വം അശ്ലതേ
 ബാഹുഭ്യോം രോദസീ ബിഭ്രൻ മഹാബാഹുർ ഇതി സ്മൃതഃ
 10 അധോ ന ക്ഷീയതേ ജാതു യസ്താത് തസ്താദ് അധോക്ഷജഃ
 നരാണാം അയനാച് ചാപി തേന നാരായണഃ സ്മൃതഃ
 പൂരണാത് സദനാച് ചൈവ തതോ ിസൗ പുരുഷോത്തമഃ
 11 അസതശ് ച സതശ് ചൈവ സർവസ്യ പ്രഭവാപ്യയാത്
 സർവസ്യ ച സദാ ജ്ഞാനാത് സർവം ഏനം പ്രചക്ഷതേ
 12 സത്യേ പ്രതിഷ്ഠിതഃ കൃഷ്ണഃ സത്യം അത്ര പ്രതിഷ്ഠിതം
 സത്യാത് സത്യം ച ഗോവിന്ദസ് തസ്താത് സത്യോ ിഹി നാമതഃ
 13 വിഷ്ണുർ വിക്രമണാദ് ഏവ ജയനാജ് ജിഷ്ണുർ ഉച്യതേ
 ശാശ്വതത്വാദ് അനന്തശ് ച ഗോവിന്ദോ വേദനാദ് ഗവാം
 14 അതത്ത്വം കരുതേ തത്ത്വം തേന മോഹയതേ പ്രജാഃ
 ഏവംവിയോ ധർമ്മനിത്യോ ഭഗവാൻ മുനിഭിഃ സഹ
 ആഗന്താ ഹിമഹാ ബാഹുർ ആന്ദ്രശംസ്യാർഥം അച്യുതഃ

അധ്യായം 69

1 [ധ്രു]

ചക്ഷുഷ്കൃതാം വൈ സ്പഹയാമി സഞ്ജയഃ ദ്രക്ഷ്യന്തി യേ വാസുദേവം സമീപേ
വിദ്രാജമാനം വപുഷാ പരേണഃ പ്രകാശയന്തം പർദിശോ ദിശശ് ച

2 ഈരയന്തം ഭാരതീം ഭാരതാനാം; അദ്യർചനീയാം ശങ്കരീം സൃഞ്ജയാനാം
ബുഭ്രുഷദിർ ഗ്രഹണീയാം അനിന്ദയാം; പരാസൂനാം അഗ്രഹണീയ രൂപാം

3 സമുദ്യന്തം സാത്യതം ഏകവീരം; പ്രണേതാരം ജ്ഞഭം യാദവാനാം
നിഹന്താരം ക്ഷോഭണം ശാത്രവാണാം; മുഷ്ണന്തം ച ദിഷ്യാതാം വൈ യശാംസി

4 ദ്രഷ്ടാരോ ഹി കരവസ് തം സമേതാഃ മഹാത്മാനം ശത്രുഹണം വരേണ്യം
ബ്രുവന്തം വാചം അന്യശംസ രൂപാം; വൃഷ്ണിശ്രേഷ്ഠം മോഹയന്തം മദീയാൻ

5 ജ്ഞിം സനാതനതമം വിപശ്ചിതം; വാചഃ സമുദ്രം കലശം യതീനാം
അരിഷ്ടനേമിം ഗരുഡം സുപർണം; പതിം പ്രജാനാം ഭൂവനസ്യ ധാമ

6 സഹസ്രശീർഷം പുരുഷം പുരാണം; അനാദിമധ്യാന്തം അനന്ത കീർത്തിം
ശൂക്രസ്യ ധാതാരം അജം ജനിത്രം; പരം പരേദ്യഃ ശരണം പ്രപദ്യേ

7 ത്രൈലോക്യനിർമാണ കരം ജനിത്രം; ദേവാസുരാണാം അഥ നാഗരക്ഷസാം
നരാധിപാനാം വിദുഷാം പ്രധാനം; ഇന്ദ്രാനജം തം ശരണം പ്രപദ്യേ

അധ്യായം 70

1 [വ]

സഞ്ജയേ പ്രതിയാതേ തു ധർമ്മരാജോ യുധിഷ്ഠിരഃ
 അഭ്യഭാഷത ദാശാർഹം ഋഷഭം സർവസാത്വതാം
 2 അയം സ കാലഃ സമ്പ്രാപ്തോ മിത്രാണാം മേ ജനാർദന
 ന ച ത്വദന്യം പശ്യാമി യോ ന ആപത്യ താരയേത്
 3 ത്വാം ഹി മാധവ സംശ്രിത്യ നിർയോ മോഹദർപിതം
 ധാർതരാഷ്ട്രം സഹാമാത്യം സ്വം അംശം അനുയുഞ്ജമഹേ
 4 യഥാ ഹി സർവാസ്വ് ആപത്യ പാസി വൃഷ്ണീൻ അരിന്ദമ
 തഥാ തേ പാണ്ഡവാ രക്ഷ്യഃ പാഹ്യ് അസ്മാൻ മഹതോ ഭയാത്
 5 [ഭഗവാൻ]

അയം അസ്മി മഹാബാഹോ ബ്രഹ്മി യത് തേ വിവക്ഷിതം
 കരിഷ്യാമി ഹി തത് സർവം യത് ത്വം വക്ഷ്യസി ഭാരത
 6 ശ്രുതം തേ ധൃതരാഷ്ട്രസ്യ സപുത്രസ്യ ചികീർഷിതം
 ഏതദ് ധി സകലം കൃഷ്ണ സഞ്ജയോ മാം യദ് അബ്രവീത്
 7 തൻ മതം ധൃതരാഷ്ട്രസ്യ സോ ിസ്യതാമോ വിവൃതാന്തരഃ
 യഥോക്തം ദൂത ആചഷ്ടേ വധ്യഃ സ്യാദ് അന്യഥാ ബ്രവൻ
 8 അപ്രദാനേന രാജ്യസ്യ ശാന്തിം അസ്മാസു മാർഗ്ഗതി
 ലുബ്ധഃ പാപേന മനസാ ചരന്ത് അസമം ആത്മനഃ
 9 യത് തദ് ദ്വാദശ വർഷാണി വനേ നിർവൃഷിതാ വയം
 ഛദ്മനാ ശരദം ചൈകാം ധൃതരാഷ്ട്രസ്യ ശാസനാത്
 10 സ്ഥാതാ നഃ സമയേ തസ്മിൻ ധൃതരാഷ്ട്ര ഇതി പ്രഭോ
 നാഹാസു സമയം കൃഷ്ണ തദ് ധി നോ ബ്രാഹ്മണാ വിദുഃ
 11 വൃദ്ധോ രാജാ ധൃതരാഷ്ട്രഃ സ്വധർമ്മം നാനപശ്യതി
 പശ്യൻ വാ പുത്രഗൃദ്ധിത്വാൻ മന്ദസ്യാന്വേതി ശാസനം
 12 സുയോധന മതേ തിഷ്ഠൻ രാജാസ്മാസു ജനാർദന
 മിഥ്യാ ചരതി ലുബ്ധഃ സംശ് ചരൻ പ്രിയം ഇവാത്മനഃ
 13 ഇതോ ദുഃഖതരം കിം ന യത്രാഹം മാതരം തതഃ
 സംവിധായം ന ശക്നോമി മിത്രാണാം വാ ജനാർദന
 14 കാശിഭിശ് ചേദിപാഞ്ചാലൈർ മന്ത്സ്യുശ് ച മധ്യസുദന
 ഭവതാ ചൈവ നാഥേന പഞ്ച ഗ്രാമാ വൃതാ മയാ
 15 കശ സ്ഥലം വൃകസ്ഥലം ആസന്ദീ വാരണാവതം
 അവസാനം ച ഗോവിന്ദ കിം ചിദ് ഏവാത്ര പഞ്ചമം

16 പഞ്ച നസ് താത ദീയന്താം ഗ്രാമാ വാ നഗരാണി വാ
 വസേമ സഹിതാ യേഷു മാ ച നോ ഭരതാ നശൻ
 17 ന ച താൻ അപി ദുഷ്ടാത്മാ ധാർത്തരാഷ്ടോ fനമന്യതേ
 സ്വാമ്യം ആത്മനി മത്യാസാവ് അതോ ദുഃഖതരം ന കീം
 18 കലേ ജാതസ്യ വൃദ്ധസ്യ പരവിത്തേഷു ഗൃധൃതഃ
 ലോഭഃ പ്രജ്ഞാനം ആഹന്തി പ്രജ്ഞാ ഹന്തി ഹതാ ഹ്രിയം
 19 ഹ്രീർ ഹതാ ബാധതേ ധർമ്മം ധർമ്മോ ഹന്തി ഹതഃ ശ്രിയം
 ശ്രീർ ഹതാ പുരുഷം ഹന്തി പുരുഷസ്യാസ്വതാ വധഃ
 20 അസ്വതോ ഹി നിവർത്തന്തേ ജ്ഞാതയഃ സുഹൃദർഭീജഃ
 അപുഷ്ടാദ് അഹലാദ് വൃക്ഷാദ് യഥാ താത പതന്ത്രിണഃ
 21 ഏതച് ച മരണം താത യദ് അസ്മാത് പതിതാദ് ഇവ
 ജ്ഞാതയോ വിനിവർത്തന്തേ പ്രേതസത്യാദ് ഇവാസവഃ
 22 നാതഃ പാപീയസീം കാം ചിദ് അവസ്ഥാം ശംബരോ fബ്രവീത്
 യത്ര നൈവാദ്യ ന പ്രാതർ ഭോജനം പതിദ്ദൃശ്യതേ
 23 ധനം ആഹുഃ പരം ധർമ്മം ധനേ സർവം പ്രതിഷ്ഠിതം
 ജീവന്തി ധനീനോ ലോകേ മൃതാ യേ ത് അധനാ നരാഃ
 24 യേ ധനാദ് അപകർഷന്തി നരം സ്വബലം ആശ്രിതാഃ
 തേ ധർമ്മം അർഥം കാമം ച പ്രമുഹ്നന്തി നരം ച തം
 25 ഏതാം അവസ്ഥാം പ്രാപ്യൈകേ മരണം വപ്രിരേ ജനാഃ
 ഗ്രാമായൈകേ വനായൈകേ നാശായൈകേ പവവ്രജഃ
 26 ഉന്മാദം ഏകേ പുഷ്യന്തി യാന്ത്യ് അന്യേ ദ്വിഷതാം വശം
 ദാസ്യം ഏകേ നിഗച്ഛന്തി പരേഷാം അർഥഹേതുനാ
 27 ആപദ് ഏവാസ്യ മരണാത് പുരുഷസ്യ ഗരീയസി
 ശ്രിയോ വിനാശസ് തദ് ധൃസ്യ നിമിത്തം ധർമ്മകാമയോഃ
 28 യദ് അസ്യ ധർമ്യം മരണം ശാശ്വതം ലോകവർത്ത തത്
 സമന്താത് സർവഭൂതാനാം ന തദ് അത്യേതി കശ് ചന
 29 ന തഥാ ബാധ്യതേ കൃഷ്ണ പ്രകൃത്യാ നിർധനോ ജനഃ
 യഥാ ഭദ്രാം ശ്രിയം പ്രാപ്യ തയാ ഹീനഃ സുഖൈധിതഃ
 30 സ തദാത്മാപരാധേന സമ്പ്രാപ്തോ വ്യസനം മഹത്
 സേന്ദ്രാൻ ഗർഹയതേ ദേവാൻ നാത്മാനം ച കഥം ചന
 31 ന ചാസ്മിൻ സർവശാസ്താണി പ്രതരന്തി നിഗർഹണാം
 സോ fഭിക്രൂധൃതി ഭൂത്യാനാം സുഹൃദശ് ചാഭ്യസൂയതി
 32 തം തദാ മന്യൂർ ഏവൈതി സ ഭൂയഃ സമ്പ്രമുഹൃതി

സ മോഹവശം ആപന്നഃ ക്രൂരം കർമ്മ നിഷേവതേ
 33 പാപകർമാത്യയായൈവ സങ്കരം തേന പുഷ്യതി
 സങ്കരോ നരകായൈവ സാ കാഷ്ടാ പാപകർമ്മണാം
 34 ന ചേത് പ്രബുധ്യതേ കൃഷ്ണ നരകായൈവ ഗച്ഛതി
 തസ്യ പ്രബോധഃ പ്രജൈവൈ പ്രജ്ഞാ ചക്ഷുർ ന രിഷ്യതി
 35 പ്രജ്ഞാ ലാഭേ ഹി പുരുഷഃ ശാസ്ത്രാണ്യ് ഏവാമ്പവേക്ഷതേ
 ശാസ്ത്രനിത്യഃ പുനർ ധർമ്മം തസ്യ ശ്രീർ അംഗം ഉത്തമം
 36 ശ്രീമാൻ ഹി പാപം പ്രദേഷ്ടി തസ്യ ശ്രീർ അഭിവർധതേ
 ശ്രീമാൻ സ യാവദ് ഭവതി താവദ് ഭവതി പുരുഷഃ
 37 ധർമ്മനിത്യഃ പ്രശാന്താത്മാ കാര്യയോഗവഹഃ സദാ
 നാധർമ്മേ കരുതേ ബുദ്ധിം ന ച പാപേഷു വർത്തതേ
 38 അഹ്രീകോ വാ വിമുശോ വാ നൈവ സ്ത്രി ന പുനഃ പുമാൻ
 നാസ്യാധികാരോ ധർമ്മേ fസ്തി യഥാ ശുഭ്രസ് തഥൈവ സഃ
 39 ശ്രീമാൻ അവതി ദേവാംഗ് ച പിതൃൻ ആത്മാനം ഏവ ച
 തേനാമൃതത്വം വ്രജതി സാ കാഷ്ടാ പുണ്യകർമ്മണാം
 40 തദ് ഇദം മയി തേ ദൃഷ്ടം പ്രത്യക്ഷം മധുസൂദന
 യഥാ രാജ്യാത് പരിഭ്രഷ്ടോ വസാമി വസതീർ ഇമാഃ
 41 തേ വയം ന ശ്രീയം ഹാതും അലം ന്യാതേന കേന ചിത്
 അത്ര നോ യതമാനാനാം വധഗ് ചേദ് അപി സാധ്യ തത്
 42 തത്ര നഃ പ്രഥമഃ കൽപോ യദ് വയം തേ ച മാധവ
 പ്രശാന്താഃ സമഭൂതാഗ് ച ശ്രീയം താൻ അശ്ലവീമഹി
 43 തത്രൈഷാ പരമാ കാഷ്ടാ രൗദ്രകർമ്മ ക്ഷയോദയാ
 യദ് വയം ഹൗരവാൻ ഹത്യാ താനി രാഷ്ട്രാണ്യ് അശീമഹി
 44 യേ പുനഃ സ്യൂർ അസംബദ്ധാ അനാര്യാഃ കൃഷ്ണ ശരവഃ
 തേഷാം അപ്യ് അവധഃ കാര്യഃ കിം പുനർ യേ സ്യൂർ ഊദ്രശഃ
 45 ജ്ഞാതയഗ് ച ഹി ഭൂയിഷ്ടാഃ സഹായാ ഗുരവഗ് ച നഃ
 തേഷാം വധോ fതിപാപീയാൻ കിം ന യുദ്ധേ fസ്തി ശോഭനം
 46 പാപഃ ക്ഷത്രിയ ധർമ്മോ fയം വയം ച ക്ഷത്രബാസവാഃ
 സ നഃ സ്വധർമ്മോ fധർമ്മോ വാ വൃത്തിർ അന്യാ വിശർഹിതാ
 47 ശുഭ്രഃ കരോതി ശുശ്രൂഷാം വൈശ്യാ വിപണി ജീവിനഃ
 വയം വധേന ജീവാമഃ കപാലം ബ്രാഹ്മണൈർ വൃതം
 48 ക്ഷത്രിയഃ ക്ഷത്രിയം ഹന്തി മത്സ്യോ മത്സ്യേന ജീവതി
 ശ്യാ ശ്യാനം ഹന്തി ദാശാർഹ പശ്യ ധർമ്മോ യഥാഗതഃ

49 യുദ്ധേ കൃഷ്ണ കലിർ നിത്യം പ്രാണാഃ സീദന്തി സംയുഗേ
 ബലം തു നീതിമാത്രായ ഹരേ ജയപരാജയൗ
 50 നാത്മച് ഛന്ദേന ഭൂതാനാം ജീവിതം മരണം തഥാ
 നാപ്യ് അകാലേ സുഖം പ്രാപ്യം ദുഃഖം വാപി യദുത്തമ
 51 ഏകോ ഹ്യ് അപി ബഹുൻ ഹന്തി ഘ്നന്ത്യ് ഏകം ബഹവോ fപ്യ് ഉത
 ശൂരം കാപുരുഷോ ഹന്തി അയശസീ യശസീനം
 52 ജയശ് ചൈവോഭയോർ ദൃഷ്ട്യ ഉഭയോശ് ച പരാജയഃ
 തഥൈവാപചയോ ദൃഷ്ടോ വ്യപയാനേ ക്ഷയവ്യയൗ
 53 സർവഥാ വൃജീനം യുദ്ധം കോ ഘ്നൻ ന പ്രതിഹന്ത്യതേ
 ഹതസ്യ ച ഹിഷീകേശ സമൗ ജയപരാജയൗ
 54 പരാജയശ് ച മരണാൻ മന്യേ നൈവ വിശിഷ്യതേ
 യസ്യ സ്യാദ് വിജയഃ കൃഷ്ണ തസ്യാപ്യ് അപചയോ ധ്രുവം
 55 അന്തതോ ദയിതം ഘ്നന്തി കേ ചിദ് അപ്യ് അപരേ ജനാഃ
 തസ്യാംഗബലഹീനസ്യ പുത്രാൻ ഭ്രാതൃൻ അപശൃതഃ
 നിർവേദോ ജീവിതേ കൃഷ്ണ സർവതശ് ചോപജായതേ
 56 യേ ഹ്യ് ഏവ വീരാ ഹ്രീമന്ത ആര്യാഃ കരുണവേദിനഃ
 ത ഏവ യുദ്ധേ ഹന്ത്യന്തേ യവീയാൻ മൂച്യതേ ജനഃ
 57 ഹതാപ്യ് അനുശയോ നിത്യം പരാൻ അപി ജനാർദന
 അനുബന്ധശ് ച പാപോ fത്ര ശേഷശ് ചാപ്യ് അവശിഷ്യതേ
 58 ശേഷേ ഹി ബലം ആസാദ്യ ന ശേഷം അവഷേഷയേത്
 സർവോച്ഛേദേ ച യതതേ വൈരസ്യാന്ത വിധിസയാ
 59 ജയോ വൈരം പ്രസൃജതി ദുഃഖം ആന്യേ പരാജിതഃ
 സുഖം പ്രശാന്തഃ സ്വപിതി ഹിത്യാ ജയപരാജയൗ
 60 ജാതവൈരശ് ച പുരുഷോ ദുഃഖം സ്വപിതി നിത്യദാ
 അനിർവൃതേന മനസാ സ സർപ ഇവ വേശ്മിനി
 61 ഉത്സാദയതി യഃ സർവം യശസാ സ വിധുജ്യതേ
 അകീർതിം സർവഭൂതേഷു ശാശ്വതീം സ നിയച്ഛതി
 62 ന ഹി വൈരാണി ശാമ്യന്തി ദീർഘകാലക്രതാന്ത്യ് അപി
 ആഖ്യാതാരശ് ച വിദ്യന്തേ പൃഥാശ് ചോത്പദ്യതേ കലേ
 63 ന ചാപി വൈരം വൈരേണ കേശവ വ്യപശാമ്യതി
 ഹവിഷാഗ്നിർ യഥാ കൃഷ്ണ ഭൂയ ഏവാഭിവർധതേ
 64 അതോ fന്യഥാ നാന്ധി ശാന്തിർ നിത്യം അന്തരം അന്തതഃ
 അന്തരം ലിപ്തമാനാനാം അയം ദോഷോ നിരന്തരഃ

65 പൗരഷേഷയോ ഹി ബലവാൻ ആധിർ ഹൃദയബാധനഃ
 തസ്യ ത്യാഗേന വാ ശാന്തിർ നിവൃത്തയാ മനസോ fപി വാ
 66 അഥ വാ മൂഢലാതേന ദ്വിഷതാം മധുസൂദന
 ഫലനിർവൃത്തിർ ഇദ്ധാ സ്യാത് തൻ നൃശംസതരം ദേവേത്
 67 യാ ഇ ത്യാഗേന ശാന്തിഃ സ്യാത് തദ് ഭൃതേ വധ ഏവ സഃ
 സംശയാച് ച സമുച്ഛേദാദ് ദ്വിഷതാം ആത്മനസ് തഥാ
 68 ന ച തൃജ്ഞം തദ് ഇച്ഛാമോ ന ചേച്ഛാമഃ കലക്ഷയം
 അത്ര യാ പ്രണിപാതേന ശാന്തിഃ സൈവ ഗരിയസി
 69 സർവഥാ യതമാനാനാം അയുധം അഭികാങ്ക്ഷതാം
 സാന്വേ പ്രതിഹതേ യുധം പ്രസിദ്ധം അപരാക്രമം
 70 പ്രതിഘാതേന സാന്വസ്യ ദാരുണം സമ്പ്രവർത്തതേ
 തച് ഛൂനാം ഇവ ഗോപാദേ പണ്ഡിതൈർ ഉപലക്ഷിതം
 71 ലാംഗുലചാലനം ക്ഷേഡഃ പ്രതിരാവോ വിവർത്തനം
 ദന്തദർശനം ആരാവസ് തതോ യുധം പ്രവർത്തതേ
 72 തത്ര യോ ബലവാൻ കൃഷ്ണ ജിത്വാ സോ fത്തി തദ് ആമിഷം
 ഏവം ഏവ മനുഷ്യേഷു വിശേഷോ നാസ്തി കശ് ചന
 73 സർവഥാ ത്വ് ഏതദ് ഉചിതം ദുർബലേഷു ബലീയസാം
 അനാദരോ വിരോധശ് ച പ്രണിപാതീ ഹി ദുർബലഃ
 74 പിതാ രാജാ ച വൃദ്ധശ് ച സർവഥാ മാനം അർഹതി
 തസ്ഥാൻ മാന്യശ് ച പൂജ്യശ് ച ധൃതരാഷ്ട്രോ ജനാർദന
 75 പുത്രസ്തേഹസ് തു ബലവാൻ ധൃതരാഷ്ട്രസ്യ മാധവ
 സപുത്രവശം ആപന്നഃ പ്രണിപാതം പ്രഹാസ്യതി
 76 തത്ര കിം മന്യസേ കൃഷ്ണ പ്രാപ്തകാലം അനന്തരം
 കഥം അർഥാച് ച ധർമ്മാച് ച ന ഹീയേമഹി മാധവ
 77 ഇവദൃശേ ഹ്യ് അർഥകൃച്ഛേ fസ്തിൻ കം അന്യം മധുസൂദന
 ഉപസമ്പ്രഷ്ടം അർഹാമി ത്വാം ഭൃതേ പുരുഷോത്തമ
 78 പ്രിയശ് ച പ്രിയകാമശ് ച ഗതിജ്ഞഃ സർവകർമ്മണാം
 കോ ഹി കൃഷ്ണാസ്തി നസ് ത്വാദക് സർവനിശ്ചയവിത് സുഹൃത്
 79 ഏവം ഉക്തഃ പ്രത്യവാച ധർമ്മരാജം ജനാർദനഃ
 ഉഭയോർ ഏവ വാം അർഥേ യാസ്യാമി കരുസംസദം
 80 ശമം തത്ര ലഭേയം ചേദ് യുഷ്മദർഥം അഹാപയൻ
 പുണ്യം മേ സുമഹദ് രാജംശ് ചരിതം സ്യാൻ മഹാഫലം
 81 മോചയേയം മൃത്യുപാശാത് സംരണ്ണാൻ കരുസൃജജയാൻ

പാണ്ഡവൻ ധർമ്മരാഷ്ട്രാംശ് ച സർവാം ച പൃഥിവീം ഇമാം

82 ന മമൈതൻ മതം കൃഷ്ണ യത്ത്വം യായാഃ കരൂൻ പ്രതി
സുയോധനഃ സൂക്തം അപി ന കരിഷ്യതി തേ വചഃ

83 സമേതം പാർഥിവം ക്ഷത്രം സുയോധന വശാന്തഗം
തേഷാം മധ്യാവതരണം തവ കൃഷ്ണ ന രോചയേ

84 ന ഹി നഃ പ്രീണയേദ് ദ്രവ്യം ന ദേവത്വം കൃതഃ സുഖം
ന ച സർവ്വമരൈശ്ചര്യം തവ രോധേന മാധവ

85 [ഭഗവാൻ]

ജാനാമ്യ് ഏതാം മഹാരാജ ധർമ്മരാഷ്ട്രസ്യ പാപതാം
അവാച്യാസ് തു ഭവിഷ്യാമഃ സർവ്വലോകേ മഹീക്ഷിതാം

86 ന ചാപി മമ പര്യാപ്താഃ സഹിതാഃ സർവ്വപാർഥിവാഃ
ക്രൂദ്ധസ്യ പ്രമുഖേ സ്ഥാതും സിംഹസ്യേവേതരേ മൃഗാഃ

87 അഥ ചേത് തേ പ്രവർത്തേൻ മയി കിം ചിദ് അസാന്വൃതം
നിർദ്ദഹേയം കരൂൻ സർവ്വൻ ഇതി മേ ധീയതേ മതിഃ

88 ന ജാതു ഗമനം തത്ര ഭവേത് പാർഥ നിരർഥകം
അർഥപ്രാപ്തഃ കദാ ചിത് സ്യാദ് അന്തതോ വാപ്യ് അവാച്യതാ

89 യത് തുഭ്യം രോചതേ കൃഷ്ണ സ്വസ്തി പ്രാപ്തഹി കൗരവാൻ
കൃതാർഥം സ്വസ്തിമന്തം ത്വാം ദ്രക്ഷ്യാമി പുനരാഗതം

90 വിഷ്വക്സേന കരൂൻ ഗത്വാ ഭാരതാഞ് ശമയേഃ പ്രഭോ
യഥാ സർവേ സുമനസഃ സഹ സ്യാമഃ സുചേതസഃ

91 ഭ്രാതാ ചാസി സഖാ ചാസി ബീഭത്സോർ മമ ച പ്രിയഃ
സൗഹൃദേനാവിശങ്കേയാ ിസി സ്വസ്തി പ്രാപ്തഹി ഭൃതയേ

92 അസ്താൻ വേത്ഥ പരാൻ വേത്ഥ വേത്ഥാർഥം വേത്ഥ ഭാഷിതം
യദ് യദ് അസ്മുദ്ധിതം കൃഷ്ണ തത് തദ് വാച്യഃ സുയോധനഃ

93 യദ് യദ് ധർമ്മേണ സംയുക്തം ഉപപദ്യേദ് ധിതം വചഃ
തത് തത് കേശവ ഭാഷേഥാഃ സാന്ത്വം വാ യദി വേതരത്

അധ്യായം 71

1 [ഭഗവാൻ]

സഞ്ജയസ്യ ശ്രുതം വാക്യം ഭവതശ് ച ശ്രുതം മയാ
സർവം ജാനാമ്യ് അഭിപ്രായം തേഷാം ച ഭവതശ് ച യഃ
2 തവ ധർമാശ്രിതാ ബുദ്ധിസ് തേഷാം വൈരാശ്രിതാ മതിഃ
യദ് അയുദ്ധേന ലഭ്യേത തത് തേ ബഹുമതം ഭവേത്
3 ന ച തൻ നൈഷ്ഠികം കർമ്മ ക്ഷത്രിയസ്യ വിശാം പതേ
ആഹൂർ ആശ്രമിണഃ സർവേ യദ് ദൈക്ഷം ക്ഷത്രിയശ് ചരേത്
4 ജയോ വധോ വാ സംഗ്രാമേ ധാത്രാ ദിഷ്ടഃ സനാതനഃ
സ്വധർമ്മഃ ക്ഷത്രിയസൈന്യേഷ്കാർപണ്യം ന പ്രശസ്യതേ
5 ന ഹി കാർപണ്യം ആസ്ഥായ ശക്യാ വൃത്തിർ യുധിഷ്ഠിര
വിക്രമസ്വ മഹാബാഹോ ജഹി ശത്രുൻ അരിന്ദമ
6 അതിഗൃദ്ധാഃ കൃതസ്നേഹാ ദീർഘകാലം സഹോഷിതാഃ
കൃതമിത്രാഃ കൃതബലാ ധാർതരാഷ്ട്രാഃ പരന്തപ
7 ന പര്യായോ ഽസ്തി യത് സാമ്യം ത്വയി കര്യൂർ വിശാം പതേ
ബലവത്താം ഹി മന്യന്തേ ഭീഷ്മദ്രോണകൃപാദിഭിഃ
8 യാവച് ച മാർദവേനൈതാൻ രാജന് ഉപചരിഷ്യസി
താവദ് ഏതേ ഹരിഷ്യന്തി തവ രാജ്യം അരിന്ദമ
9 നാനക്രോശാൻ ന കാർപണ്യാൻ ന ച ധർമാർഥകാരണാത്
അലം കർതും ധാരരാഷ്ട്രാസ് തവ കാമം അരിന്ദമ
10 ഏതദ് ഏവ നിമിത്തം തേ പാണ്ഡവാസ് തു യഥാ ത്വയി
നാന്വതപ്യന്ത കൗപീനം താവത് കൃത്യാപി ദുഷ്കരം
11 പിതാമഹസ്യ ദ്രോണസ്യ വിദൂരസ്യ ച ധീമതഃ
പശ്യതാം കരുമുഖ്യാനാം സർവേഷാം ഏവ തത്വതഃ
12 ദാനശീലം മൂഢം ദാന്തം ധർമ്മകാമം അനുവൃതം
യത് ത്വാം ഉപധിനാ രാജൻ ദൃതേനാവഞ്ചയത് തദാ
ന ചാപരൂപതേ പാപോ നൃശംസസ് തേന കർമ്മണാ
13 തഥാശീര സമാചാരേ രാജൻ മാ പ്രണയം കൃഥാഃ
വധ്യാസ് തേ സർവലോകസ്യ കിം പുനസ് തവ ഭാരത
14 വാഗ്ഭിസ് ത്വ് അപ്രതിരൂപാദിർ അതുദത് സ കനീയസം
ശ്ലാഘമാനഃ പ്രഹൃഷ്ടഃ സൻ ഭാഷതേ ദ്രാതൃഭിഃ സഹ
15 ഏതാവത് പാണ്ഡവാനാം ഹി നാസ്തി കിം ചിദ് ഇഹ സ്വകം
നാമധേയം ച ഗോത്രം ച തദ് അപ്യ് ഏഷാം ന ശിഷ്യതേ

16 കാലേന മഹതാ ചൈഷാം ഭവിഷ്യതി പരാഭവഃ
 പ്രകൃതിം തേ ഭജിഷ്യന്തി നഷ്ടപ്രകൃതയോ ജനാഃ
 17 ഏതാസ് ചാന്യാസ് ച പരഷാ വാചഃ സ സമുദീരയൻ
 ശ്ലാഘതേ ജ്ഞാതിമധ്യേ സ്തു ത്വയി പവ്രജിതേ വനം
 18 യേ തത്രാസൻ സമാനീതാസ് തേ ദൃഷ്ട്യാ ത്യാം അനാഗസം
 അശ്രുകണ്ഠാ ഭദ്രതസ് ച സഭായാം ആസതേ തദാ
 19 ന ചൈനം അഭ്യനന്ദംസ് തേ രാജാനോ ബ്രാഹ്മണൈഃ സഹ
 സർവേ ദുര്യോധനം തത്ര നിന്ദന്തി സ്തു സഭാസദഃ
 20 കലീനസ്യ ച യാ നിന്ദാ വധശ് ചാമിത്രകർശന
 മഹാഗുണോ വധോ രാജൻ ന തു നിന്ദാ കജീവികാ
 21 തദൈവ നിഹതോ രാജൻ യദൈവ നിരപരൂപഃ
 നിന്ദിതശ് ച മഹാരാജ പൃഥിവ്യാം സർവരാജസു
 22 ഈഷത്കാര്യോ വധസ് തസ്യ യസ്യ ചാരിത്രം ഈദൃശം
 പ്രസ്തംഭന പ്രതിസ്തംബുശ് ചിന്നമൂല ഇവ ദ്രുമഃ
 23 വധ്യഃ സർപ ഇവാനാര്യഃ സർവലോകസ്യ ദുർമതിഃ
 ജഹ്യ് ഏനം ത്യാം അമിത്രംല്ല മാ രാജൻ വിചികിത്സിഥാഃ
 24 സർവഥാ ത്വത് ക്ഷമം ചൈതദ് രോചതേ ച മമാനഘ
 യത് ത്യാം പിതരി ഭീഷ്മേ ച പ്രണിപാതം സമാചരേഃ
 25 അഹം തു സർവലോകസ്യ ഗത്യാ ഛേത്യാമി സംശയം
 യേഷാം അസ്തി ദ്വിധാ ഭാവോ രാജൻ ദുര്യോധനം പ്രതി
 26 മധ്യേ രാജ്ഞാം അഹം തത്ര പ്രാതിപാരുഷികാൻ ഗുണാൻ
 തവ സകീർതയിഷ്യാമി യേ ച തസ്യ വ്യതിക്രമാഃ
 27 ബ്രവതസ് തത്ര മേ വാക്യം ധർമാർഥസഹിതം ഹിതം
 നിശമ്യ പാർഥിവാഃ സർവേ നാനാജനപദേശ്വരഃ
 28 ത്വയി സമ്പ്രതിപത്യന്തേ ധർമാത്മാ സത്യവാശ് ഇതി
 തസ്മിംശ് ചാധിഗമിഷ്യന്തി യഥാ ലോഭാദ് അവർത്തത
 29 ഗർഹയിഷ്യാമി ചൈവൈനം പൗരജാനപദേഷ് അപി
 വൃദ്ധബാലാൻ ഉപാദായ ചാതുർവർണ്യസമാഗമേ
 30 ശമം ചേദ് യാചമാനസ് ത്യാം ന ധർമം തത്ര ലപ്സ്യന്തേ
 കുരൂൻ വിഗർഹയിഷ്യന്തി ധൃതരാഷ്ട്രം ച പാർഥിവാഃ
 31 തസ്മിൻ ലോകപരിത്യക്തേ കിം കാര്യം അവശിഷ്യതേ
 ഹതേ ദുര്യോധനേ രാജൻ യദ് അന്യത് ക്രിയതാം ഇതി
 32 യാത്യാ ചാഹം കുരൂൻ സർവാൻ യുഷ്മദർഥം അഹാപയൻ

യതിഷ്യേ പ്രശമം കർതും ലക്ഷയിഷ്യേ ച ചേഷ്ടിതം
 33 കൗരവാണാം പ്രവൃത്തിം ച ഗത്യാ യുദ്ധാധികാരികാം
 നിശാമ്യ വിനിവർതിഷ്യേ ജയായ തവ ഭാരത
 34 സർവ്വമാ യുദ്ധം ഏവാഹം ആശംസാമി പഭരൈഃ സഹ
 നിമിത്താനി ഹി സർവ്വാനി തഥാ പ്രാദുർഭവന്തി മേ
 35 മൃഗാഃ ശകന്താശ് ച വദന്തി ഘോരം; ഹസ്ത്യശ്വമുഖ്യേഷു നിശാമുഖേഷു
 ഘോരാണി രൂപാണി തഥൈവ ചാഗ്നിർ; വർണാൻ ബഹുൻ പുഷ്യതി ഘോര
 രൂപാൻ
 മനുഷ്യലോകക്ഷപണോ ിഥ ഘോരോ; നോ ചേദ് അനുപ്രാപ്ത ഇഹാന്തകഃ
 സ്യാത്
 36 ശസ്ത്രാണി പത്രം കവചാൻ രഥാംശ് ച; നാഗാൻ ധ്വജാംശ് ച പ്രതിപാദയി
 ത്വാ
 യോധാശ് ച സർവേ കൃതനിശ്രമാസ് തേ; ഭവന്തു ഹസ്ത്യശ്വരഥേഷു യത്താഃ
 സാംഗ്രാമികം തേ യദ് ഉപാർജനീയം; സർവം സമഗ്രം കരു തൻ നരേന്ദ്ര
 37 ദുര്യോധനോ ന ഹ്യ അലം അദ്യ ദ്യാതും; ജീവംസ് തവൈതൻ നൃപതേ കഥം
 ചിത്
 യത് തേ പുരസ്കാദ് അഭവത് സമൃദ്ധം; ദൃതേ ഹൃതം പാണ്ഡവമുഖ്യരാജ്യം

അധ്യായം 72

1 [ഭീമ]

യഥാ യഥൈവ ശാന്തിഃ സ്യാത് കരൂണാം മധുസൂദന
 തഥാ തഥൈവ ഭാഷേഥാ മാ സ്തു യുദ്ധേന ഭീഷ്മയഃ
 2 അമർഷീ നിത്യസംരബ്ധഃ ശ്രേയോ ദ്വേഷീ മഹാമനാഃ
 നോഗ്രം ദുര്യോധനോ വാച്യഃ സാമ്നൈവൈനം സമാചരഃ
 3 പ്രകൃത്യാ പാപസത്താശ് ച തുല്യചേതാശ് ച ദസ്യഭിഃ
 ഐശ്വര്യമദമത്താശ് ച കൃതവൈരാശ് ച പാണ്ഡവൈഃ
 4 അദീർഘദർശീ നിഷ്കൃതീ ക്ഷേപ്താ ക്രൂരപരാക്രമഃ
 ദീർഘമന്യൂർ അനേയശ് ച പാപാത്മാ നികൃതിപ്രിയഃ
 5 ത്രിയേതാപി ന ഭജേത്യത നൈവ ജഹ്യാത് സ്വകം മതം
 താദൃശേന ശമം കൃഷ്ണ മയേ പരമദുഷ്കരം
 6 സുഹൃദാം അപ്യ് അവാചീനസ് തൃക്തധർമഃ പ്രിയാന്തതഃ
 പ്രതിഹന്ത്യ ഏവ സുഹൃദാം വാചശ് ചൈവ മനാംസി ച
 7 സ മന്യുവശം ആപന്നഃ സ്വഭാവം ദുഷ്ടം ആസമിതഃ
 സ്വഭാവത് പാപം അന്വേതി തൃണൈസ് തുന ഇവോരഗഃ
 8 ദുര്യോധനോ ഹി യത് സേനഃ സർവഥാ വിദിതസ് തവ
 യച് ഛീലോ യത് സ്വഭാവശ് ച യദ് ബലോ യത് പരാക്രമഃ
 9 പുരാ പ്രസന്നാഃ കരവഃ സഹ പുത്രാസ് തഥാ വയം
 ഇന്ദ്ര ജ്യേഷ്ഠാ ഇവാഭ്രമ മോദമാനാഃ സ ബാസവഃ
 10 ദുര്യോധനസ്യ ക്രോധേന ഭാരതാ മധുസൂദന
 ധക്ഷ്യന്തേ ശിശിരാപായേ വനാനീവ ഹതാശനൈഃ
 11 അഷ്ടാദശേമേ രാജാനഃ പ്രഖ്യാതാ മധുസൂദന
 യേ സമുച്ഛിച്ഛിദുർ ജ്ഞാതീൻ സുഹൃദശ് ച സ ബാസവൻ
 12 അസുരാണാം സമൃദ്ധാനാം ജലതാം ഇവ തേജസാ
 പര്യായ കാലേ ധർമസ്യ പ്രാപ്തേ ബലീർ അജായത
 13 ഹൈഹയാനാം ഉദാവർതോ നീപാനാം ജനമേജയഃ
 ബഹുലസ് താലജംഘാനാം കൃമീണാം ഉദ്ധതോ വസുഃ
 14 അജ ബിന്ദുഃ സുവീരാണാം സുരാഷ്ടാണാം കശർദ്ധികഃ
 അർകജശ് ച ബലീഹാനാം ചീനാനാം ധൗതമൂലകഃ
 15 ഹയഗ്രീവോ വിദേഹാനാം വരപ്രശ് ച മഹൗജസാം
 ബാഹുഃ സന്ദര വേഗാനാം ദീപ്താക്ഷാണാം പുരൂരവാഃ
 16 സഹജശ് ചേദിമത്സ്യാനാം പ്രചേതാനാം ബൃഹദ്ബലഃ

ധാരണശ് ചേദ്ര വത്സാനാം മുകടാനാം വിഗാഹനഃ
 17 ശമശ് ച നന്ദിവേഗാനാം ഇത്യ ഏതേ കലപാംസനഃ
 യുഗാന്തേ കൃഷ്ണ സംഭ്രതഃ കലേഷു പുരുഷാധമാഃ
 18 അപ്യ് അയം നഃ കുരൂണാം സ്യാദ് യുഗാന്തേ കാലസംഭൃതഃ
 ദുര്യോധനഃ കലാംഗാരോ ജഘന്ത്യഃ പാപപൃഷ്ടഃ
 19 തസ്നാൻ മൃദു ശനൈർ ഏനം ബ്രൂയാ ധർമാർഥസംഹിതം
 കാമാനുബന്ധ ബഹുലം നോഗ്രം ഉഗ്രപരാക്രമം
 20 അപി ദുര്യോധനം കൃഷ്ണ സർവേ വയം അധശ് ചരാഃ
 നീചൈർ ഭൂത്യാനുയാസ്യാമോ മാ സ്തു നോ ഭരതാ നശൻ
 21 അപ്യ് ഉദാസീനവൃത്തിഃ സ്യാദ് യഥാ നഃ കുരുഭിഃ സഹ
 വാസുദേവ തഥാ കാര്യം ന കുരൂൻ അനയഃ സ്യുശേത്
 22 വാച്യഃ പിതാമഹോ വൃദ്ധോ യേ ച കൃഷ്ണ സഭാസഭഃ
 ഭ്രാതൃണാം അസ്തു സൗഭ്രാത്രം ധർതരാഷ്ട്രഃ പ്രശാമ്യതാം
 23 അഹം ഏതദ് ബ്രവീമ്യ് ഏവം രാജാ ചൈവ പ്രശംസതി
 അർജ്ജുനോ നൈവ യുദ്ധാർഥീ ഭൂയസീ ഹി ദയാർജ്ജുനേ

അധ്യായം 73

1 [വൈ]

ഏതച്ഛ്രോത്വാ മഹാബാഹുഃ കേശവഃ പ്രഹസന്ന് ഇവ
 അഭൂതപൂർവം ഭീമസ്യ മാർദ്ദവോപഗതം വചഃ
 2 ഗിരേർ ഇവ ലഘുത്വം തച്ഛരീതത്വം ഇവ പാവകേ
 മത്വാ രാമാനുജഃ ശൗരിഃ ശാർമ്ഗധന്വാ വൃകോദരം
 3 സന്തേജയംസ് തദാ വാഗ്ഭീർ മാതരിശ്ശേവ പാവകം
 ഉവാച ഭീമം ആസീനം കൃപയാഭിപരിപ്ലുതം
 4 ത്വം അന്യദാ ഭീമസേന യുദ്ധം ഏവ പ്രശംസസി
 വധാഭിനന്ദിനഃ ക്രൂരൻ ധാർതരാഷ്ട്രാൻ മിമർദിഷ്യഃ
 5 ന ച സ്വപിഷി ജാഗർഷി നൃണ്ണഃ ശേഷേ പരന്തപ
 ഘോരാം അശാന്താം ഭഗതീം സദാ വാചം പ്രഭാഷസേ
 6 നിഃശ്വസന്ന് അഗ്നിവർണേന സതപ്തഃ സ്വേന മന്യുനാ
 അപ്രശാന്ത മനാ ഭീമ സ ധൃമ ഇവ പാവകഃ
 7 ഏകാന്തേ നിഷ്കൃന്ത് ശേഷേ ഭാരാർത ഇവ ദുർബലഃ
 അപി ത്യാം കേ ചിദ് ഉന്മത്തം മന്യുന്തേ ിതദ്വിദോ ജനാഃ
 8 ആരുജ്യ വൃക്ഷാൻ നിർമൂലാൻ ഗജഃ പരിഭജന്ന് ഇവ
 നിഘ്നൻ പദ്ഭിഃ ക്ഷിതിം ഭീമ നിഷ്കൃന്ൻ പരിധാവസി
 9 നാസ്തിന്ത് ജനേ ിഭിരമസേ രഹഃ ക്ഷിയസി പാണ്ഡവ
 നാന്യം നിശി ദിവാ വാപി കദാ ചിദ് അഭിനന്ദസി
 10 അകസ്താത് സൂയമാനശ് ച റഹസ്യ് ആസ്സേ അദന് ഇവ
 ജാനോർ മുർധാനം ആധായ ചിരം ആസ്സേ പ്രമീലിതഃ
 11 ഭൂകടിം ച പുനഃ കുർവന്ന് ഓഷ്ണൗ ച വിലിഹന് ഇവ
 അഭീക്ഷ്ണം ദൃശ്യസേ ഭീമ സർവം തൻ മന്യുകാരിതം
 12 യഥാ പുരസ്താത് സവിതാ ദൃശ്യതേ ശുക്രം ഉച്ചരൻ
 യഥാ ച പശ്യാൻ നിർമുക്കോ യുവം പര്യേതി രശ്മിവാൻ
 13 തഥാ സത്യം ബ്രവീമ്യ് ഏതൻ നാസ്തി തസ്യ വ്യതിക്രമഃ
 ഹന്താഹം ഗദയാഭ്യേത്യ ദുര്യോധനം അമർഷണം
 14 ഇതി സ്മ മധ്യേ ഭ്രാന്തണാം സത്യേനാലഭസേ ഗദാം
 തസ്യ തേ പശമേ ബുദ്ധിർ ധീയതേ ിദ്യ പരന്തപ
 15 അഹോ യുദ്ധപ്രതീപാനി യുദ്ധകാല ഉപസ്ഥിതേ
 പശ്യസിവാപ്രതീപാനി കിം ത്യാം ഭീർ ഭീമ വിന്ദതി
 16 അഹോ പാർഥ നിമിത്താനി വിപരീതാനി പശ്യസി

സ്വപ്നാനേ ജാഗരാനേ ച തസ്താത് പ്രശമം ഇച്ഛസി
 17 അഹോ നാശംസസേ കിം ചിത് പുസ്സം ക്ലീബ ഇവാത്മനി
 കശ്ശലേനാഭിപന്നോ ഽസി തേന തേ വികൃതം മനഃ
 18 ഉദ്ദേപതേ തേ ഹൃദയം മനസ് തേ പ്രവിഷീദതി
 ഊരുസ്സംഭൃഹീതോ ഽസി തസ്താത് പ്രശമം ഇച്ഛസി
 19 അനിത്യം കില മർത്യസ്യ ചിത്തം പാർഥ ചലാചലം
 വാതവേഗപ്രചലിതാ അഷ്ടീലാ ശാൽമലേർ ഇവ
 20 തവൈഷാ വികൃതാ ബുദ്ധിർ ഗവാം വാഗ് ഇവ മാനുഷീ
 മനാംസി പാണ്ഡുപുത്രാണാം മജ്ജയത്യ് അപ്സവാൻ ഇവ
 21 ഇദം മേ മഹദ് ആശ്ചര്യം പർവതസ്യേവ സർപണം
 യദീദൃശം പ്രഭാഷേഥാ ഭീമസേനാസമം വചഃ
 22 സ ദൃഷ്ട്യാ സ്യാനി കർമാണി കലേ ജന്മ ച ഭാരത
 ഉത്തിഷ്ടസ്വ വിഷാദം മാ കൃഥാ വീര സ്ഥിരോ ഭവ
 23 ന ചൈതദ് അനുരൂപം തേ യത് തേ ശ്ലാനിർ അരിന്ദമ
 യദ് ഓജസാ ന ലഭതേ ക്ഷത്രിയോ ന തദ് അശ്നുതേ

അധ്യായം 74

1 [വി]

തഥോക്തോ വാസുദേവേന നിത്യമസ്മൂർ അമർഷണഃ
സദശ്വവത് സമാധാവദ് ബഭാഷേ തദനന്തരം
2 അന്യഥാ മാം ചികിർഷന്തം അന്യഥാ മന്യസേ fച്യുത
പ്രണീത ഭാവം അത്യന്തം യുധി സത്യപരാക്രമം
3 വേതമ ദാശാർഹ സത്തം മേ ദീർഘകാലം സഹോഷിതഃ
ഉത വാ മാം ന ജാനാസി പ്ലവൻ ഹ്രദ ഇവാൽപവഃ
തസ്മാദ് അപ്രതിരൂപാഭിർ വാഗ്ഭിർ മാം ത്വം സമർഹസി
4 കഥം ഹി ഭീമസേനം മാം ജാനൻ കശ് ചന മായവ
ബ്രൂയാദ് അപ്രതിരൂപാണി യഥാ മാം വജ്രം അർഹസി
5 തസ്മാദ് ഇദം പ്രവക്ഷ്യാമി വചനം വൃഷ്ണിനന്ദന
ആത്മനഃ പൗരൂഷം ചൈവ ബലം ച ന സമം പരൈഃ
6 സർവഥാ നാര്യ കർമ്മൈതത് പ്രശംസാ സ്വയം ആത്മനഃ
അതിവാദാപവിദ്ധസ് തു വക്ഷ്യാമി ബലം ആത്മനഃ
7 പശ്യേമേ രോദസീ കൃഷ്ണ യയോർ ആസന്ന് ഇമാഃ പ്രജാഃ
അചലേ ചാപ്യ് അനന്തേ ച പ്രതിഷ്ഠേ സർവമാതരൗ
8 യദിമേ സഹസാ ക്രുദ്ധേ സമേയാതാം ശിലേ ഇവ
അമം ഏതേ നിഗൃഹ്ണീയാം ബാഹുദ്യാം സചരാചരേ
9 പശ്യൈതദ് അന്തരം ബാഹ്വോർ മഹാപരിഘയോർ ഇവ
യ ഏതത് പ്രാപ്യ മുച്യേത ന തം പശ്യാമി പൂരൂഷം
10 ഹിമവാംഗ് ച സമുദ്രം ച വജ്രീ ച ബലഭിത് സ്വയം
മയാഭിപന്നം ത്രായേരൻ ബലം ആസ്ഥായ ന ത്രയഃ
11 യുധ്യേയം ക്ഷത്രിയാൻ സർവാൻ പാണ്ഡവേഷ് ആതതായിനഃ
അധഃ പാദതലേനൈതാൻ അധിഷ്ഠാസ്യാമി ഭൂതലേ
12 ന ഹി ത്വം നാഭിജാനാസി മമ വിക്രമം അച്യുത
യഥാ മയാ വിനിർജിത്യ രാജാനോ വശഗാഃ കൃതാഃ
13 അഥ ചേൻ മാം ന ജാനാസി സൂര്യസ്യേവോദ്യുതഃ പ്രഭാം
വിഗാഢേ യുധി സംബാധേ വേത്സ്യസേ മാം ജനാർദന
14 കിം മാത്യവാക്ഷീഃ പരശ്ചൈർ വ്രണം സൂചയാ ഇവാന്വേ
യഥാമതി ബ്രവീമ്യ് ഏതദ് വിദ്ധി മാം അധികം തതഃ
15 ദൃഷ്ട്വാസി യുധി സംബാധേ പ്രവൃത്തേ വൈശസേ fഹനി
മയാ പ്രണന്നാൻ മാതംഗാൻ രഥിനഃ സാദിനസ് തഥാ

16 തഥാ നരാൻ അഭിക്രമം നിഘ്നന്തം ക്ഷത്രിയർഷഭാൻ
 ദ്രഷ്ട്വാ മാം ത്വം ച ലോകശ് ച വികർഷന്തം വരാൻ വരാൻ
 17 ന മേ സീദന്തി മജ്ജാനോ ന മമോദ്യേപതേ മനഃ
 സർവലോകാദ് അഭിക്രമാൻ ന ഭയം വിദ്യതേ മമ
 18 കിം തു സൗഹൃദം ഏവൈതത് കൃപയാ മധുസൂദന
 സർവാംസ് തിതിക്ഷേ സങ്ക്ലേശാൻ മാ സ്തു നോ ഭരതാ നശൻ

അധ്യായം 75

1 [ഭഗവാൻ]

ഭാവം ജിജ്ഞാസമാനോ ഹം പ്രണയാദ് ഇദം അബ്രുവം
ന ചാക്ഷേപാൻ ന പാണ്ഡിത്യൻ ന ക്രോധാൻ ന വിവക്ഷയാ

2 വേദാഹം തവ മാഹാത്മ്യം ഉത തേ വേദ യദ് ബലം
ഉത തേ വേദ കർമാണി ന ത്യാം പരിഭവാമ്യ് അഹം

3 യഥാ ചാത്മനി കല്യാണം സംഭാവയസി പാണ്ഡവ
സഹസ്രഗുണം അപ്യ് ഏതത് ത്വയി സംഭാവയാമ്യ് അഹം

4 യാദൃശേ ച കലേ ജന്മ സർവരാജാഭിപൂജിതേ
ബന്ധുഭിശ് ച സുഹൃദ്ഭിശ് ച ഭീമ ത്വം അസി താദൃശഃ

5 ജിജ്ഞാസന്തോ ഹി ധർമ്മസ്യ സന്ദിഗ്ധസ്യ വൃകോദര
പര്യായം ന വ്യവസ്യാന്തി ദൈവമാനുഷയോർ ജനാഃ

6 സ ഏവ ഹേതുർ ഭൂത്യാ ഹി പുരുഷസ്യാർത്ഥസിദ്ധിഷു
വിനാശേ ഹി സ ഏവാസ്യ സന്ദിഗ്ധം കർമ്മ പൗരുഷം

7 അന്യഥാ പരിദൃഷ്ട്യാനി കവിഭിർ ദോഷദർശിഭിഃ
അന്യഥാ പരിവർത്തന്തേ വേഗാ ഇവ നഭസ്വതഃ

8 സ്മൃത്രിതം സ്മരീതം ച ന്യായതശ് ചോപപാദിതം
കൃതം മാനുഷ്യകം കർമ്മ ദൈവേനാപി വിരുധ്യതേ

9 ദൈവം അപ്യ് അകൃതം കർമ്മ പൗരുഷേണ വിഹന്യാതേ
ശീതം ഉഷ്ണം തഥാ വർഷം ക്ഷുത്പിപാസേ ച ഭാരത

10 യദ് അന്യദ് ദിഷു ഭാവസ്യ പുരുഷസ്യ സ്വയം കൃതം
തസ്മാദ് അനവരോധശ് ച വിദ്യാതേ തത്ര ലക്ഷണം

11 ലോകസ്യ നാന്യതോ വൃത്തിഃ പാണ്ഡവാനൃത്ര കർമ്മണഃ
ഏവം ബുദ്ധിഃ പ്രവർത്തേ ഫലം സ്യാദ് ഉഭയാന്വയാത്

12 യ ഏവം കൃതബുദ്ധിഃ സൻ കർമ്മസ് ഏവ പ്രവർത്തേ
നാസിദ്ധൗ വ്യഥതേ തസ്യ ന സിദ്ധൗ ഹർഷം അശ്ലതേ

13 തത്രേയം അർഥമാത്രാ മേ ഭീമസേന വിവക്ഷിതാ
നൈകാന്ത സിദ്ധിർ മന്തവ്യാ കരുഭിഃ സഹ സംയുഗേ

14 നാതിപ്രണീത രശ്മിഃ സ്യാത് തഥാ ഭവതി പര്യയേ
വിഷാദം അർഹേദ് ഗ്ലാനിം വാ ഏതദർഥം ബ്രവീമി തേ

15 ശ്യാഭൂതേ യുതരാഷ്ടസ്യ സമീപം പ്രാപ്യ പാണ്ഡവ
യതിഷ്യേ പ്രശമം കർതും യുഷ്ടദർഥം അഹാപയൻ

16 ശമം ചേത് തേ കരിഷ്യന്തി തതോ ഹനന്തം യശോ മമ

ഭവതാം ച കൃതഃ കാമസ് തേഷാം ച ശ്രേയ ഉത്തമം
 17 തേ ചേദ് അഭിനിവേക്ഷ്യന്തി നാഭ്യുപൈഷ്യന്തി മേ വചഃ
 കരവോ യുദ്ധം ഏവാത്ര രൗദ്രം കർമ്മ ഭവിഷ്യതി
 18 അസ്തിൻ യുദ്ധേ ഭീമസേന ത്വയി ഭാരഃ സമാഹിതഃ
 ധൂർ അർജുനേന ധാര്യം സ്യാദ് വോഽവ്യ ഇതരോ ജനഃ
 19 അഹം ഹി യന്താ ബീഭത്സോർ ഭവിതാ സംയുഗേ സതി
 ധനഞ്ജയസ്യൈഷ കാമോ ന ഹി യുദ്ധം ന കാമയേ
 20 തസ്യാദ് ആശങ്കമാനോ ിഹം വൃകോദര മതിം തവ
 തുദന് അക്ലീബയാ വാചാ തേജസ് തേ സമദീപയം



പ്രസാധകർ

അല്ലിളക്കം

